

**Οι ηλεκτρονικές πληρωμές μετά τους
κεφαλαιακούς περιορισμούς:
Μέτρα ενίσχυσης και φορολογικά έσοδα**

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή
2. Ηλεκτρονικές πληρωμές – περιγραφική ανάλυση
3. Κλαδική διάρθρωση της χρήσης καρτών πληρωμής
4. Γεωγραφική διάρθρωση της χρήσης καρτών πληρωμής
5. Ανάλυση δημογραφικών στοιχείων για τη χρήση καρτών πληρωμής
6. Επίδραση στις ηλεκτρονικές πληρωμές
7. Επίδραση στα φορολογικά έσοδα από ΦΠΑ
8. Μέτρα πολιτικής
9. Ανάλυση κόστους-οφέλους από ένα ενδεικτικό πακέτο συμπληρωματικών μέτρων
10. Συμπεράσματα

Σκοπός της μελέτης

Παρακολούθηση της επίδρασης των μέτρων του Νόμου 4446/2016 σε:

- Χρήση Ηλεκτρονικών Μέσων Πληρωμής (ΗΜΠ)
- Φορολογικά έσοδα

Εξέταση επιλογών για περαιτέρω ενίσχυση της χρήσης ΗΜΠ

1. Εισαγωγή

Χαλάρωση των περιορισμών στην ανάληψη μετρητών και χρήση καρτών

18/7/2015

- Τέλος της τραπεζικής αργίας
- Όριο ανάληψης μετρητών: €420 την εβδομάδα
- Χρήση καρτών στο εξωτερικό (με όριο ανά τράπεζα)

Ιούλιος 2016

- Ανάληψη μετρητών μέχρι €840 το δεκαπενθήμερο
- Χωρίς περιορισμούς στην ανάληψη μετρητών που καταβλήθηκαν μετά τις 22/7/2016
- Ανάληψη μετρητών μέχρι το 30% της αξίας εμβασμάτων από το εξωτερικό

Δεκέμβριος 2017

- Ανάληψη μετρητών μέχρι το 100% της αξίας εμβασμάτων από το εξωτερικό

Μάιος 2018

- Ανάληψη μετρητών μέχρι €5,000 το μήνα

Αύγουστος 2015

- Ανάληψη μετρητών μέχρι 10% της αξίας εμβασμάτων από το εξωτερικό (με ισχύ από τον Σεπτέμβριο 2015)
- Ανάληψη μετρητών για ιατρικές δαπάνες μέχρι €2000

Σεπτέμβριος 2017

- Ανάληψη μετρητών μέχρι €1,800 το μήνα
- Ανάληψη μετρητών μέχρι το 50% της αξίας εμβασμάτων από το εξωτερικό

Μάρτιος 2018

- Ανάληψη μετρητών μέχρι €2,300 το μήνα

Δυναμική διαδικασία αλλαγής των συνηθειών πληρωμής, η οποία ενισχύθηκε από επιδράσεις δικτυακού τύπου (network effects)

Μέτρα στην πλευρά της προσφοράς (επαγγελματικές ομάδες)

Υποχρέωση αποδοχής ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής στο πλαίσιο συναλλαγών με καταναλωτές

- Σταδιακή εφαρμογή σε όλα τα επαγγέλματα εντός τριετίας (δηλ. μέχρι τα τέλη του 2019)
- 85 κλάδοι και επαγγέλματα εντάχθηκαν στην υποχρεωτική αποδοχή μέχρι τα τέλη Ιουλίου 2017 (π.χ. ορισμένα καταστήματα λιανικού εμπορίου, καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, ενοικιάσεις αυτοκινήτου, φαρμακεία, δικηγόροι, γιατροί, αρχιτέκτονες κ.ά.)
- Επιπλέον 58 κλάδοι υποχρεούνται να αποδέχονται πληρωμές με κάρτα από 11/3/2018 (οικοδομικές εργασίες, επιπλέον καταστήματα λιανικού εμπορίου, μεταφορές, μεσιτικά γραφεία, αθλητικές εγκαταστάσεις, επισκευές, στεγνοκαθαριστήρια και άλλες υπηρεσίες)
- Η υποχρεωτική αποδοχή αφορά τετραμερή συστήματα καρτών πληρωμής (όπως VISA, Mastercard, Maestro, Union Pay).
- Υποχρέωση ενημέρωσης των καταναλωτών για την αποδοχή καρτών, με προβλεπόμενα πρόστιμα σε περίπτωση μη συμμόρφωσης

Λοιπά μέτρα

- Υποχρέωση γνωστοποίησης τιμολογιακών δεδομένων από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών
- Βάση δεδομένων με λογιστικά αρχεία – στοιχεία
- Σύστημα μητρώων τραπεζικών λογαριασμών και λογαριασμών πληρωμών
- Υποχρεωτική εξόφληση τιμολογίων αξίας άνω των €500 (από €1500 προηγουμένως) με ΗΜΠ
- Ως εκπίπτουσες επιχειρηματικές δαπάνες στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης αναγνωρίζονται μόνο εφόσον πραγματοποιούνται με ΗΜΠ

Μέτρα στην πλευρά της ζήτησης (καταναλωτές)

Μείωση φόρου εισοδήματος μέσω ηλεκτρονικών πληρωμών

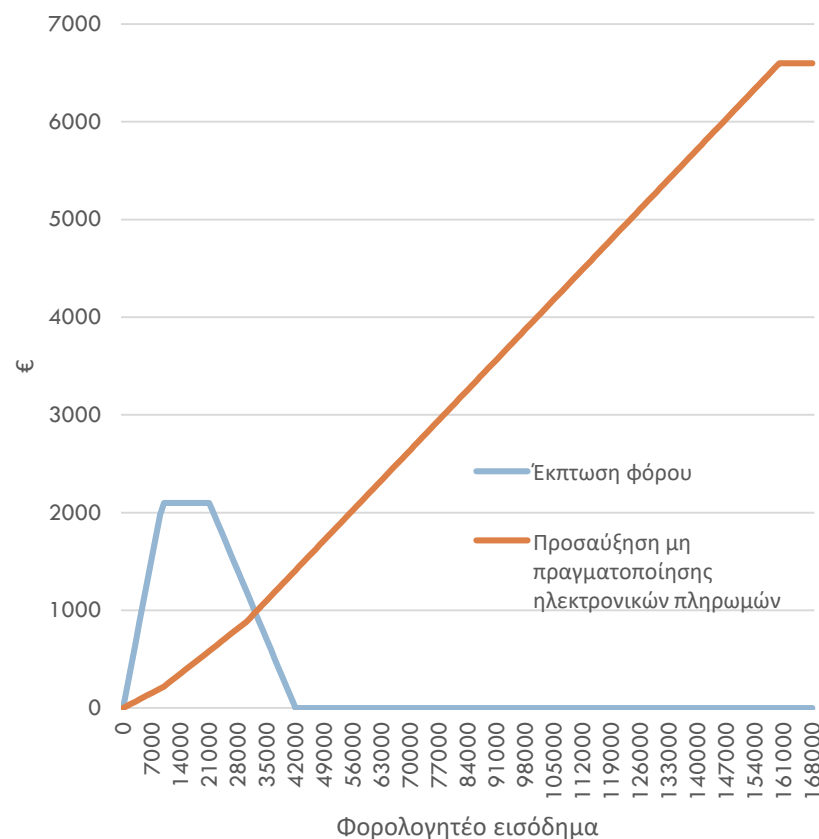
- Οι φορολογούμενοι απαιτείται να πραγματοποιούν δαπάνες με ΗΜΠ
- Το ελάχιστο ποσό προσδιορίζεται ως ποσοστό του φορολογητέου εισοδήματος
 - Εισόδημα 1-10.000 ευρώ: 10%
 - Εισόδημα 10.000-30.000 ευρώ: 15%
 - Εισόδημα 30.000 ευρώ και άνω: 20% και μέχρι 30.000 ευρώ
- Σε περίπτωση που δεν καλύπτεται το ελάχιστο απαιτούμενο ποσό, προσαυξάνεται ο φόρος
- Εφαρμογή από το φορολογικό έτος 2017

Αναγνώριση ιατρικών δαπανών για τον προσδιορισμό του ποσού μείωσης φόρου μόνο σε περίπτωση πληρωμής με ΗΜΠ (προσωρινό μέτρο)

Πρόγραμμα Δημόσιων Κληρώσεων (Λοταρία)

- Συνολικό ετήσιο διανεμόμενο χρηματικό ποσό: €12 εκατ.

Έκπτωση φόρου και προσαύξηση σε περίπτωση μη πραγματοποίησης ηλεκτρονικών πληρωμών

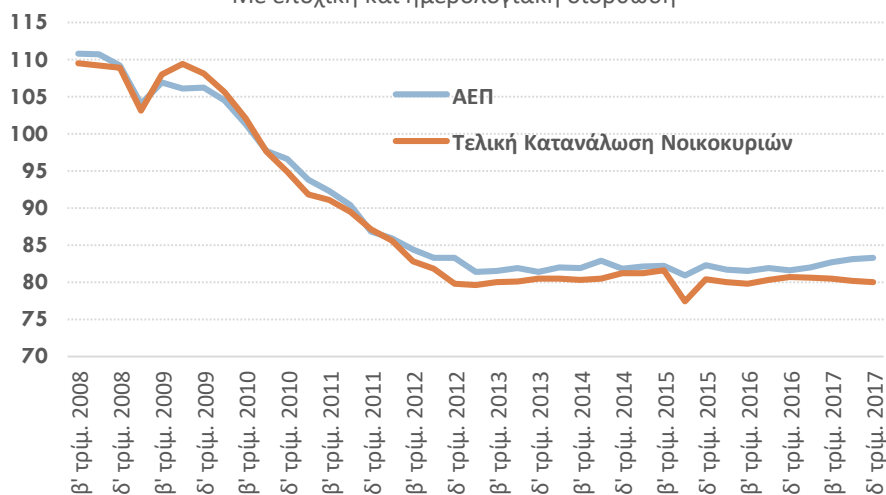

Το μακροοικονομικό περιβάλλον επηρεάζει την κατανάλωση και συνεπώς τη χρήση ΗΜΠ

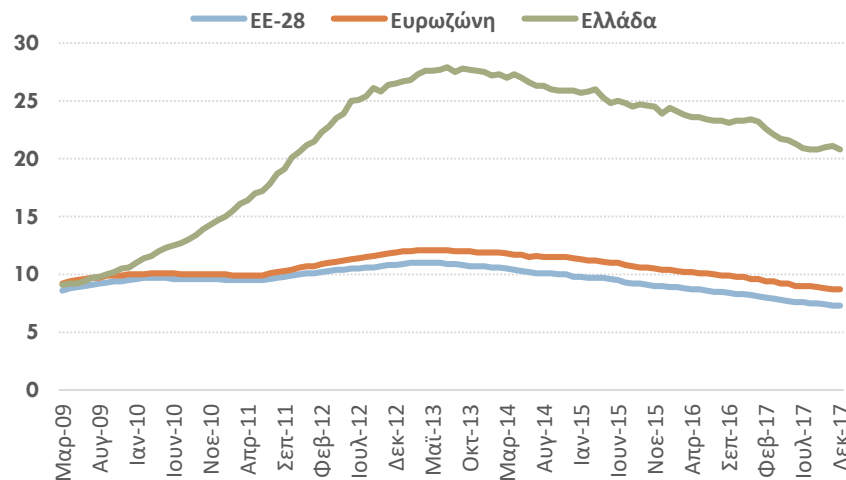
ΑΕΠ και τελική κατανάλωση νοικοκυριών

Δείκτης όγκου 2010=100

Με εποχική και ημερολογιακή διόρθωση

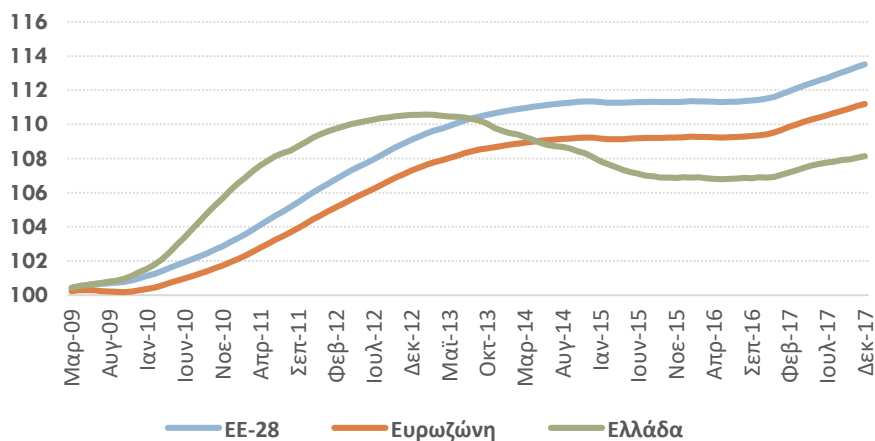

Ποσοστό ανεργίας (με εποχική διόρθωση)

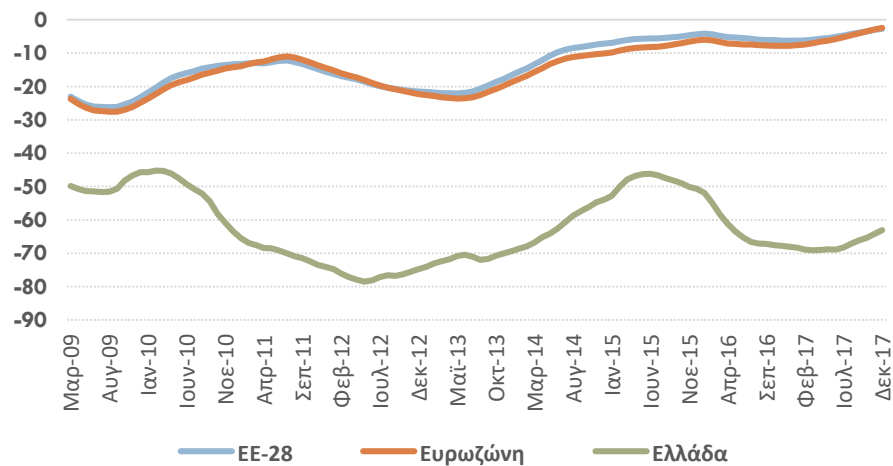
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

12-μηνος κυλιόμενος δείκτης, 2008=100

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

12-μηνος κυλιόμενος μ.ο.

2. Ηλεκτρονικές πληρωμές – περιγραφική ανάλυση

Ηλεκτρονικά Μέσα Πληρωμών (ΗΜΠ) υπό εξέταση

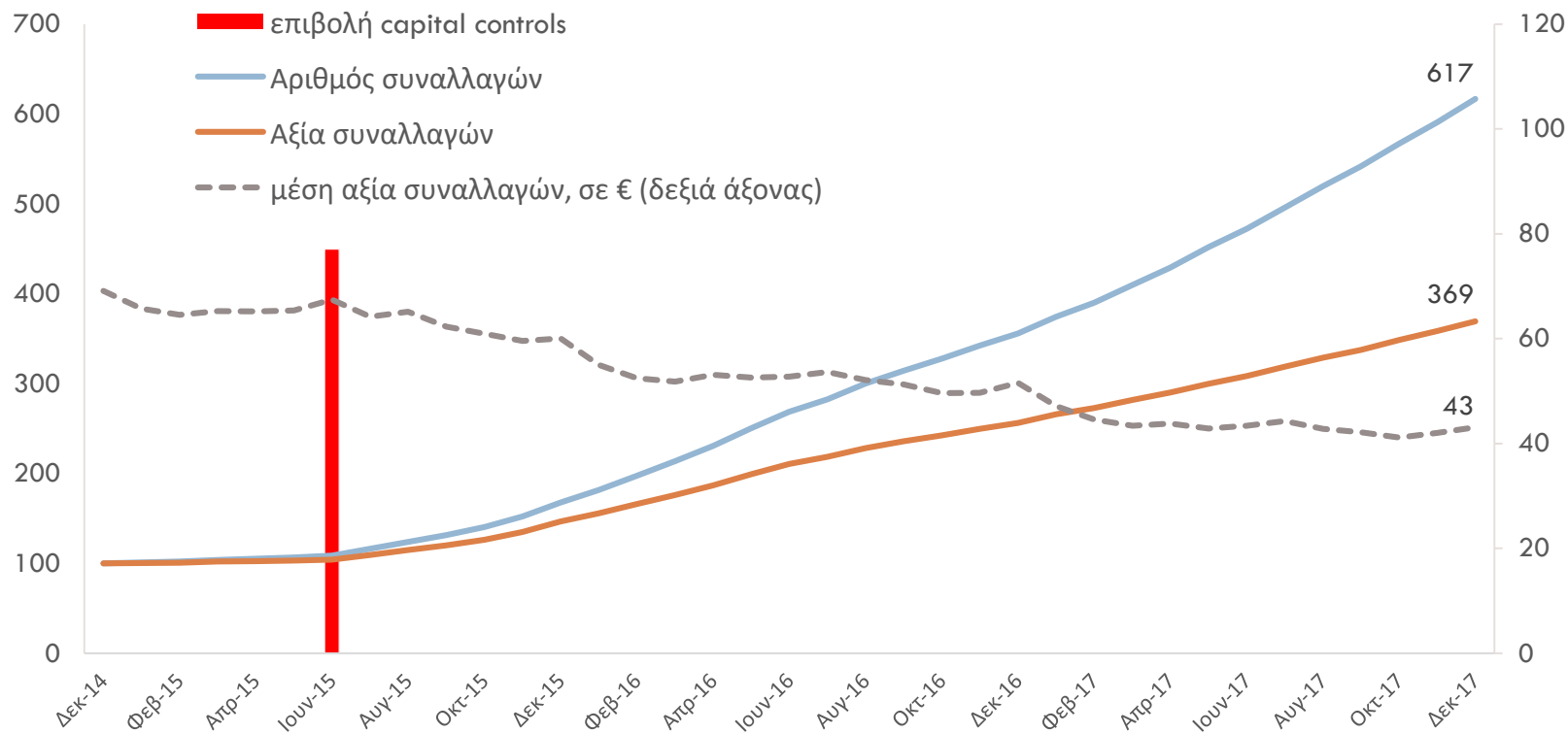

* Το δείγμα καλύπτει όλες τις συναλλαγές με κάρτες πληρωμών που έχουν εκδοθεί από τις τέσσερις Ελληνικές συστημικές τράπεζες, οι οποίες το 2016 κάλυπταν περί το 97% του συνολικού ενεργητικού του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Τα δεδομένα αφορούν την περίοδο 2014-2017.

** Αναλύουμε στοιχεία για τον συνολικό αριθμό ενεργό χρηστών e-banking και mobile banking από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες για την περίοδο 2014-2017. Επίσης, είναι διαθέσιμα στοιχεία για credit transfers, direct debits, cheques και e-money purchase transactions, όπως δημοσιεύονται από την ΕΚΤ για την περίοδο 2000-2016.

Ο αριθμός συναλλαγών με κάρτες πληρωμής εξαπλασιάστηκε μετά την επιβολή των capital controls

Χρήση καρτών πληρωμής στην Ελλάδα
(12-μηνος κυλιόμενος δείκτης 100==2014)

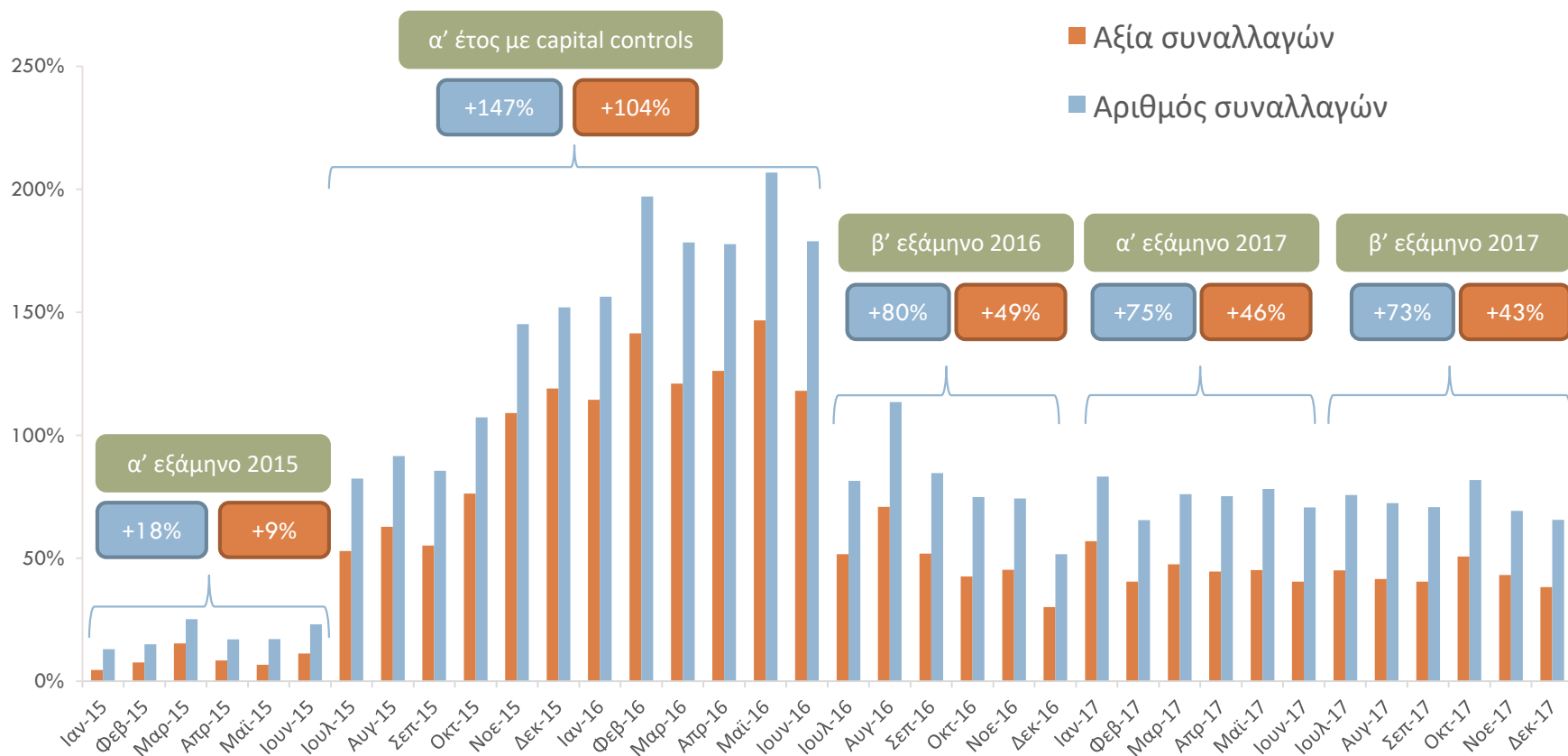
Σημείωση: Δεν περιλαμβάνονται οι προπληρωμένες κάρτες

Πηγή: Τράπεζες μέλη της EET, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

Διατηρήθηκε η άνοδος του αριθμού και της αξίας των καρτών πληρωμής το 2016 και 2017

Ο ποσοστιαίος ρυθμός ανόδου επιβραδύνθηκε το δεύτερο έτος μετά την επιβολή των περιορισμών

Χρήση καρτών πληρωμής στην Ελλάδα (ετήσια μεταβολή, %)

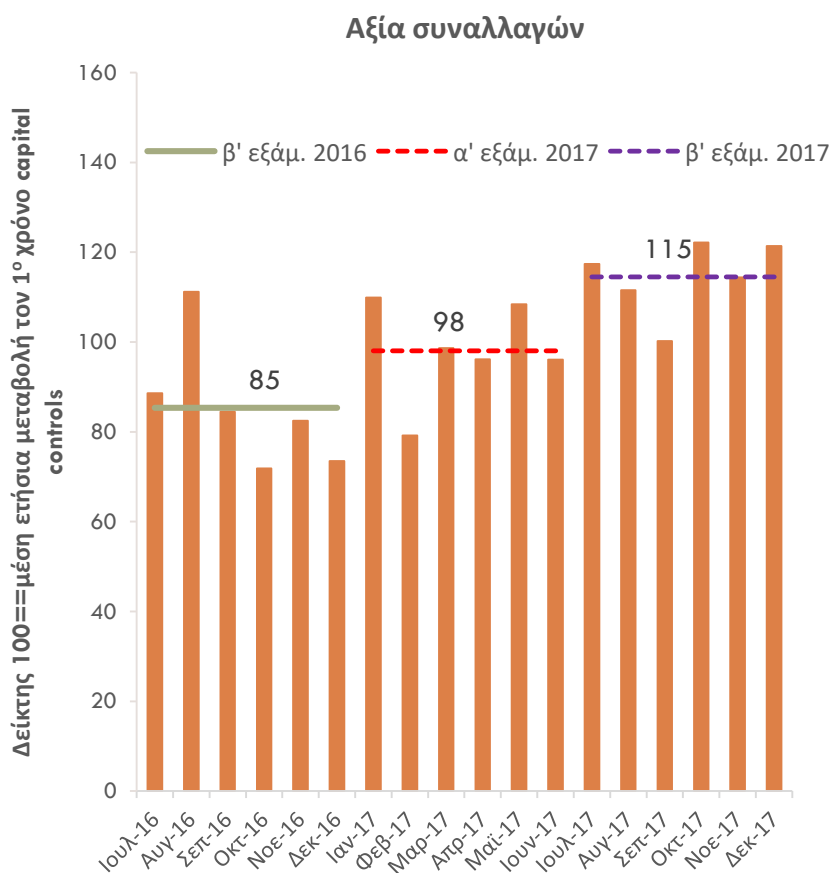
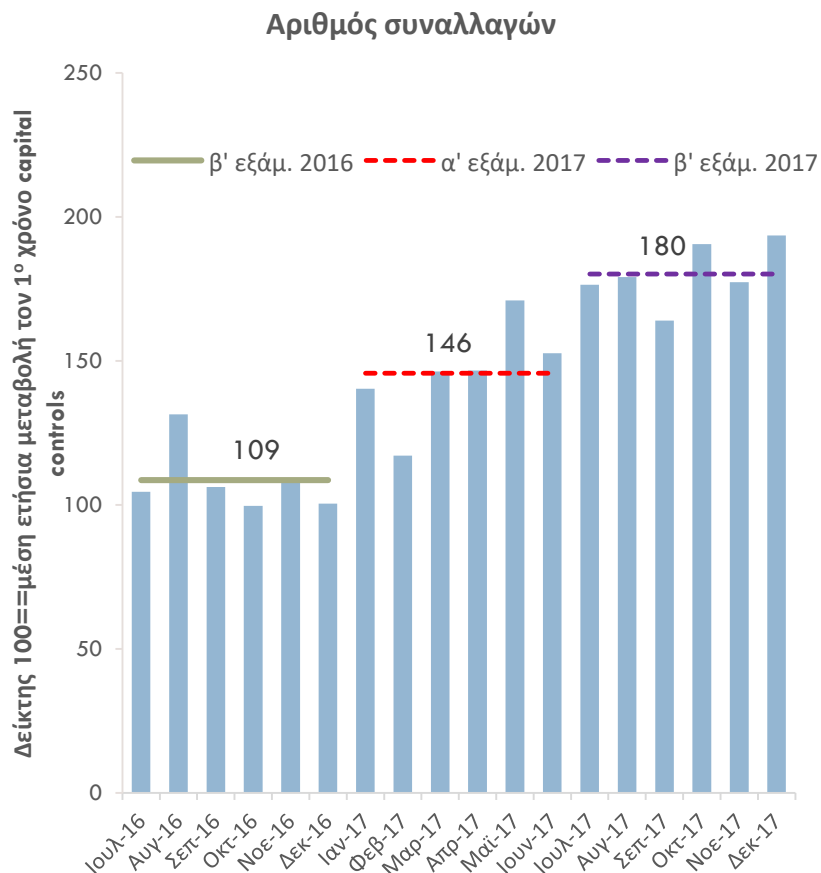
Σημείωση: Δεν περιλαμβάνονται οι προπληρωμένες κάρτες

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

...ωστόσο εξακολουθούν να είναι πολύ υψηλοί οι ρυθμοί μεταβολής

Σε απόλυτους όρους, το 2017 παρατηρήθηκε ισχυρότερη ετήσια μεταβολή σε σχέση με το 2016

Μεταβολή σε σχέση με το προηγούμενο έτος (γ-ο-γ) στη χρήση καρτών

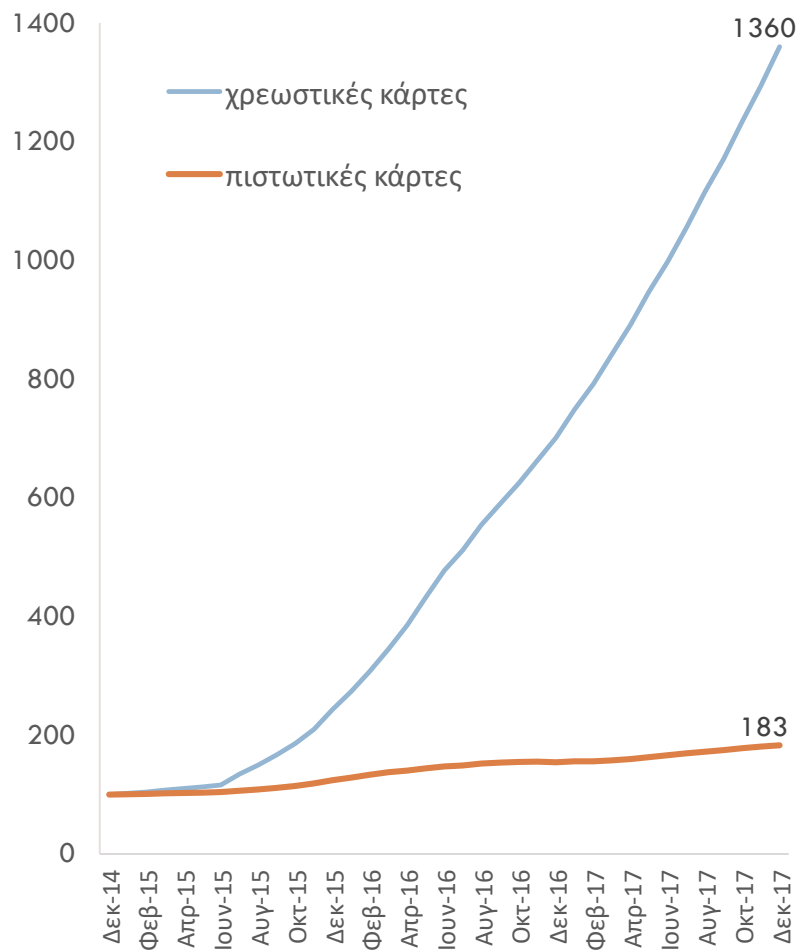
Σημείωση: Δεν περιλαμβάνονται οι προπληρωμένες κάρτες

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ

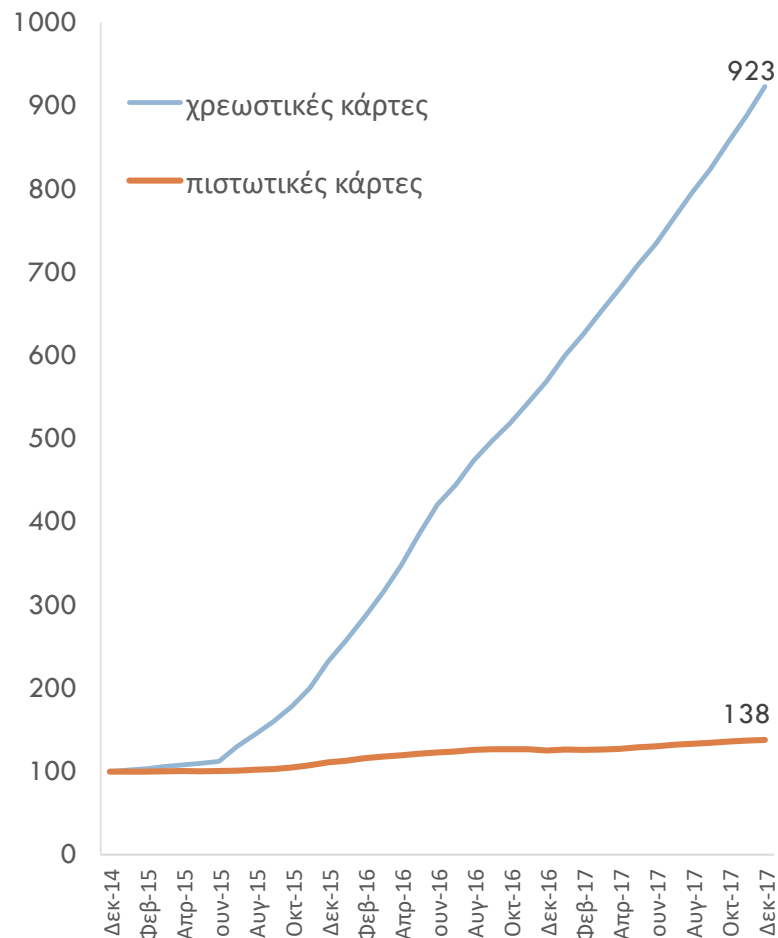
...τάση η οποία ενισχύθηκε στο β' εξάμηνο του 2017.

Η εξάπλωση προήλθε κυρίως από τις χρεωστικές κάρτες

Αριθμός συναλλαγών ανά είδος κάρτας
(12-μηνος κυλιόμενος δείκτης 2014==100)

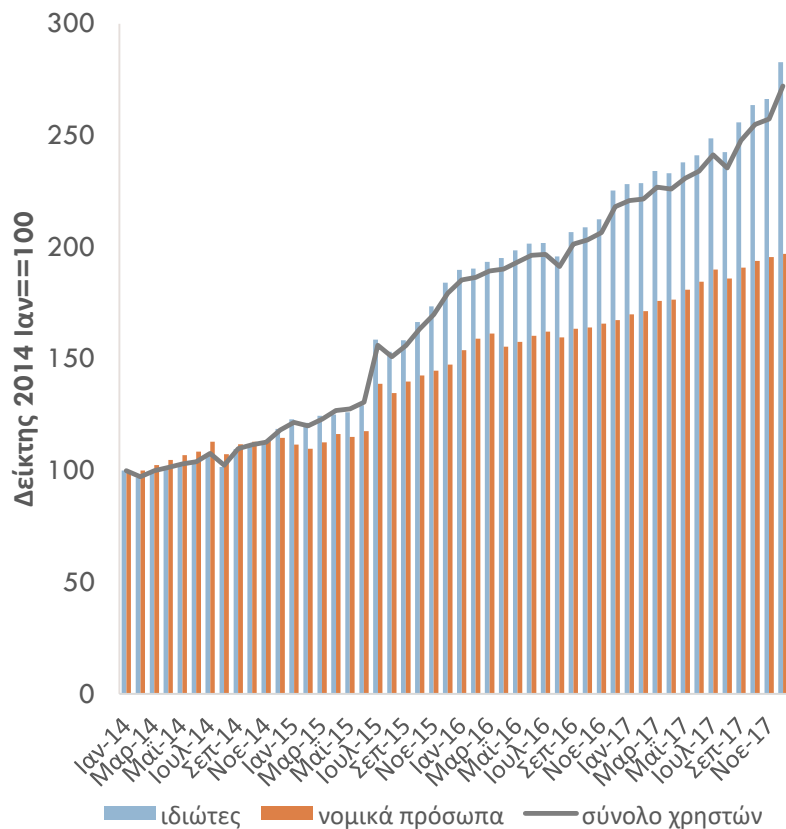

Αξία συναλλαγών ανά είδος κάρτας
(12-μηνος κυλιόμενος δείκτης 2014==100)

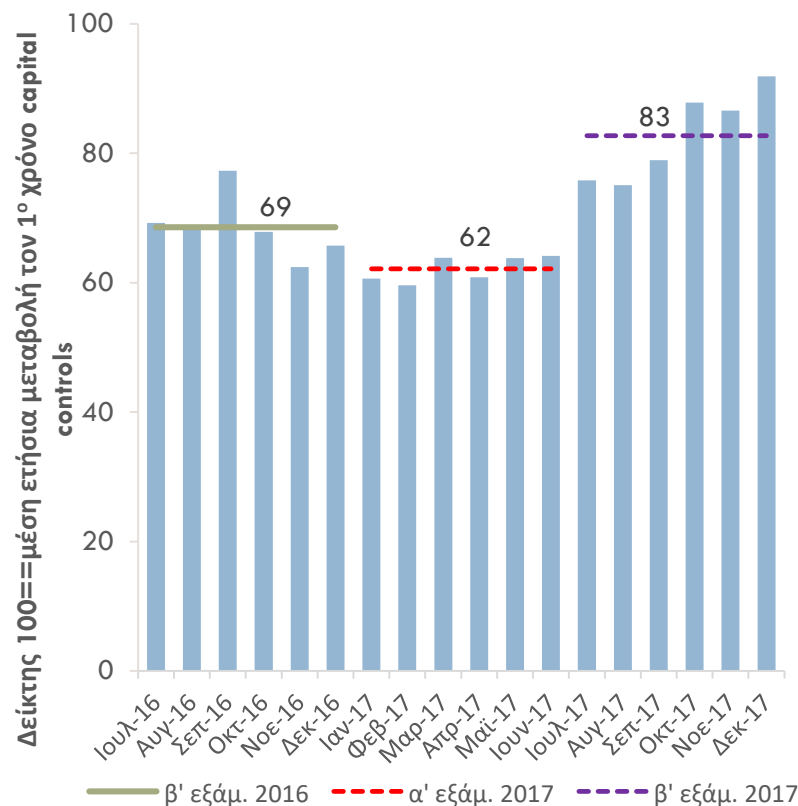

Αυξάνεται και ο αριθμός ενεργών χρηστών ηλεκτρονικής τραπεζικής...

Αριθμός ενεργών χρηστών e-banking

Αριθμός ενεργών χρηστών e-banking
Μεταβολή (γ-ο-γ)

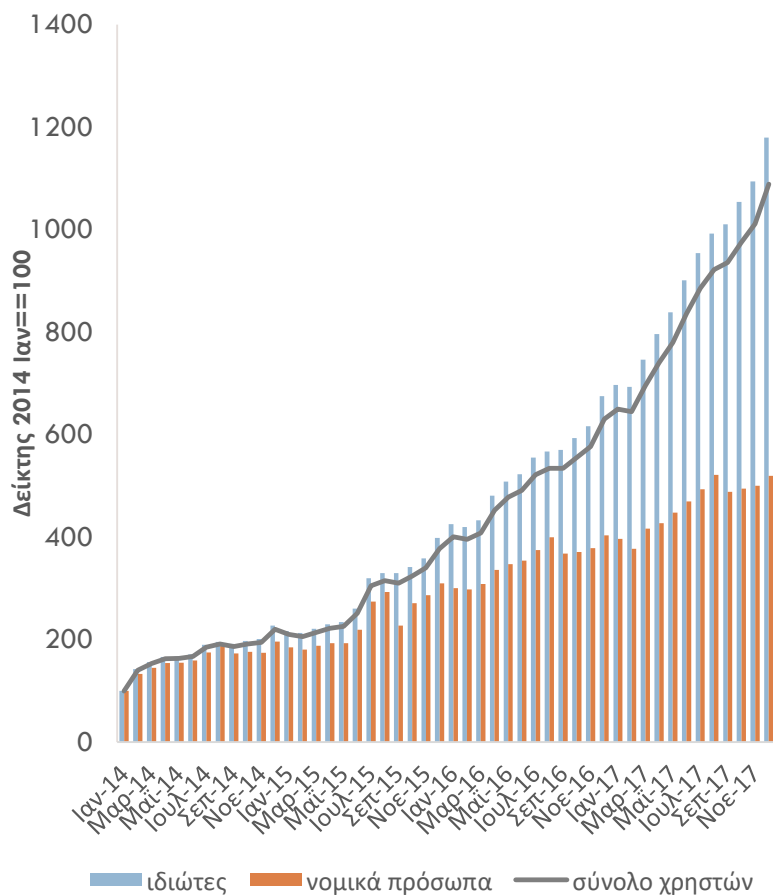

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

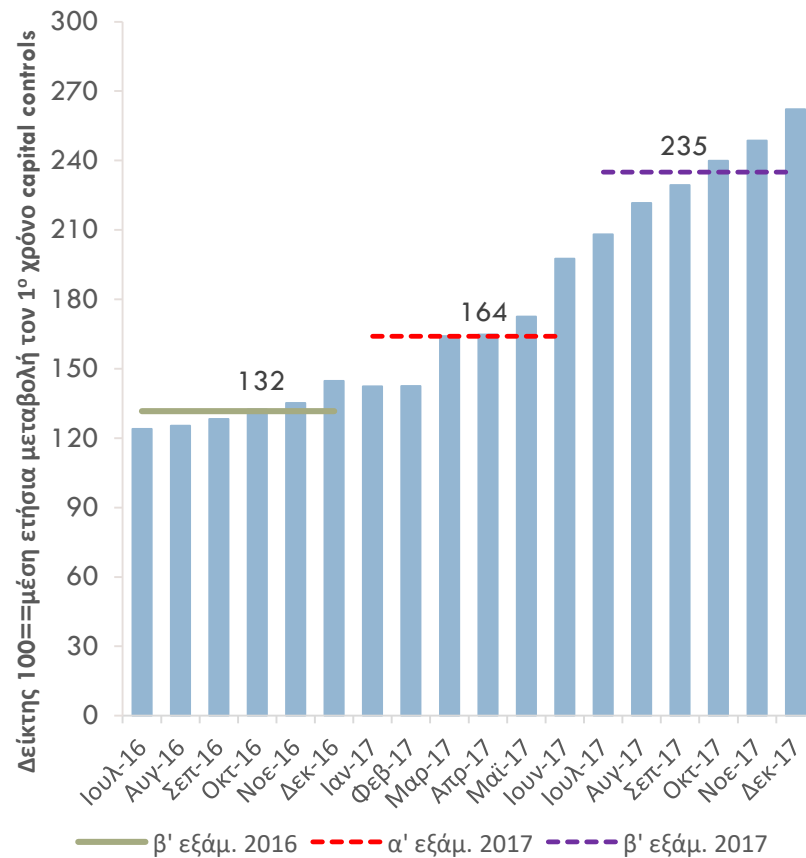
...ωστόσο με πιο αργό ρυθμό από αυτόν στο 1^ο έτος των capital controls

Ραγδαία αύξηση, με επιτάχυνση κατά τη διάρκεια του 2017, του αριθμού ενεργών χρηστών mobile banking

Αριθμός ενεργών χρηστών mobile banking

Αριθμός ενεργών χρηστών mobile banking
Μεταβολή (γ-ο-γ)

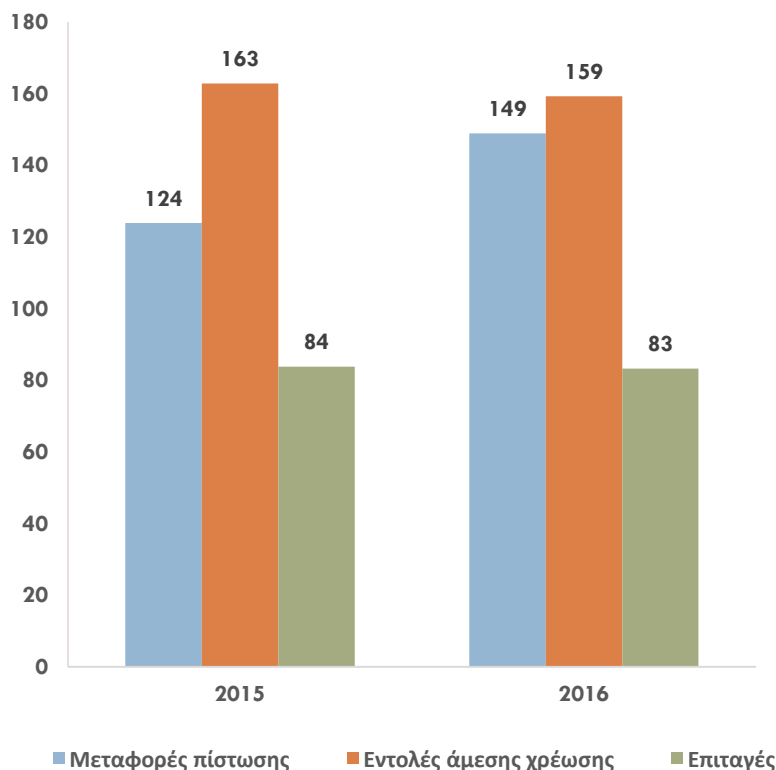

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

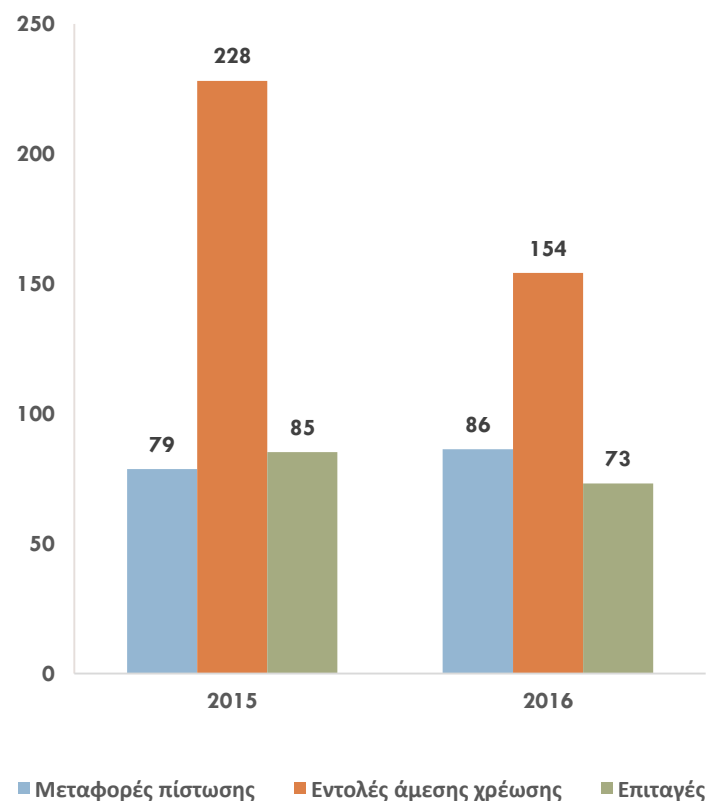
Ο αριθμός των εντολών άμεσης χρέωσης και των μεταφορών πίστωσης αυξήθηκε κατά το ήμισυ μεταξύ 2014 και 2016

Κατά κεφαλήν χρήση λοιπών ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής, δείκτης 2014==100

Αριθμός συναλλαγών

Αξία συναλλαγών

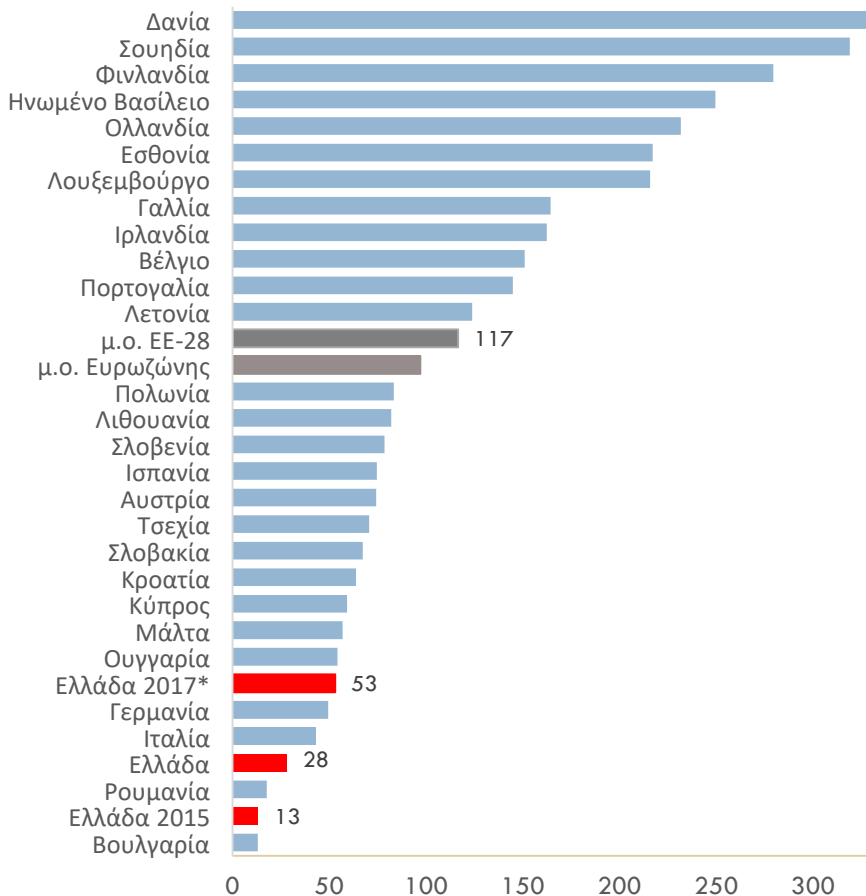

Πηγή: ΕΚΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

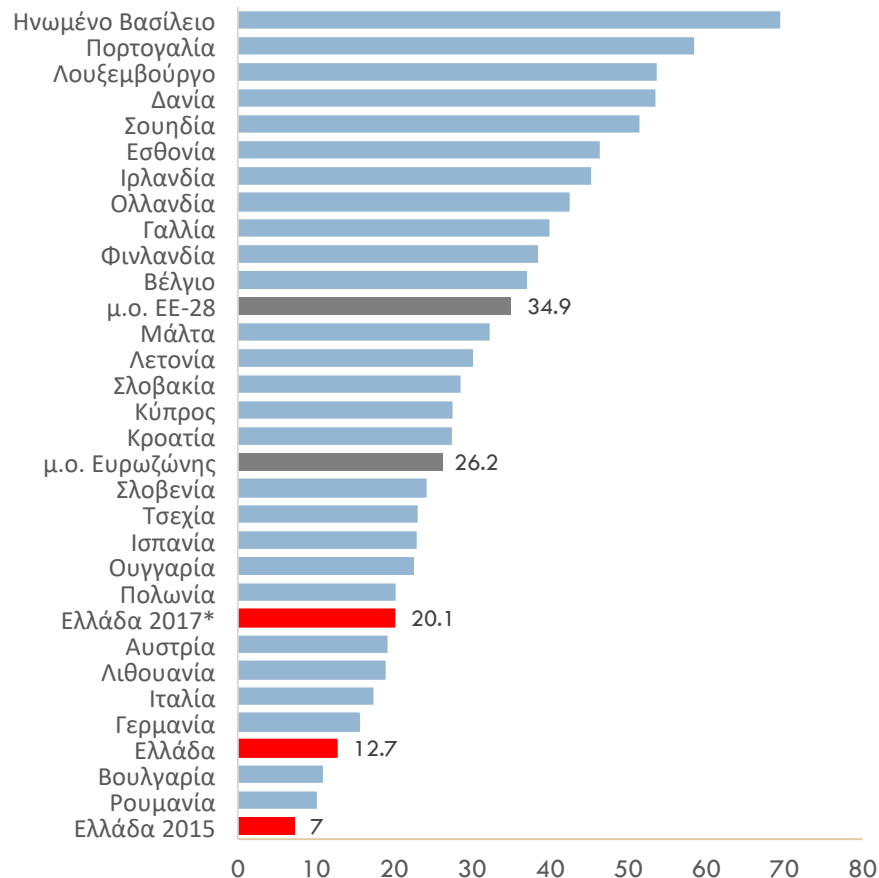
Η αξία των εντολών άμεσης χρέωσης αυξήθηκε, σε αντίθεση με τις μεταφορές πίστωσης και τις επιταγές που έχουν μειωθεί από το 2014

Το επίπεδο χρήσης καρτών παραμένει σημαντικά χαμηλότερο σε σχέση με τις περισσότερες χώρες της ΕΕ

Αριθμός συναλλαγών με κάρτα ανά κάτοικο (2016)

Αξία συναλλαγών με κάρτα, ως % της ιδιωτικής κατανάλωσης (2016)

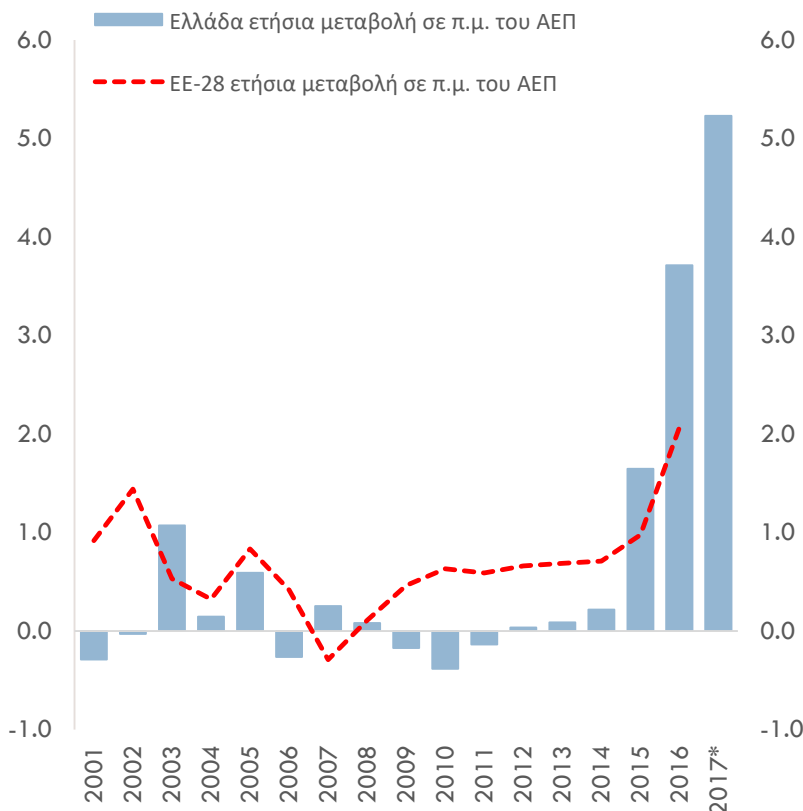

Πηγή: ΕΚΤ (στοιχεία για το 2016 και Ελλάδα 2015); Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ (στοιχεία για την Ελλάδα 2017), Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

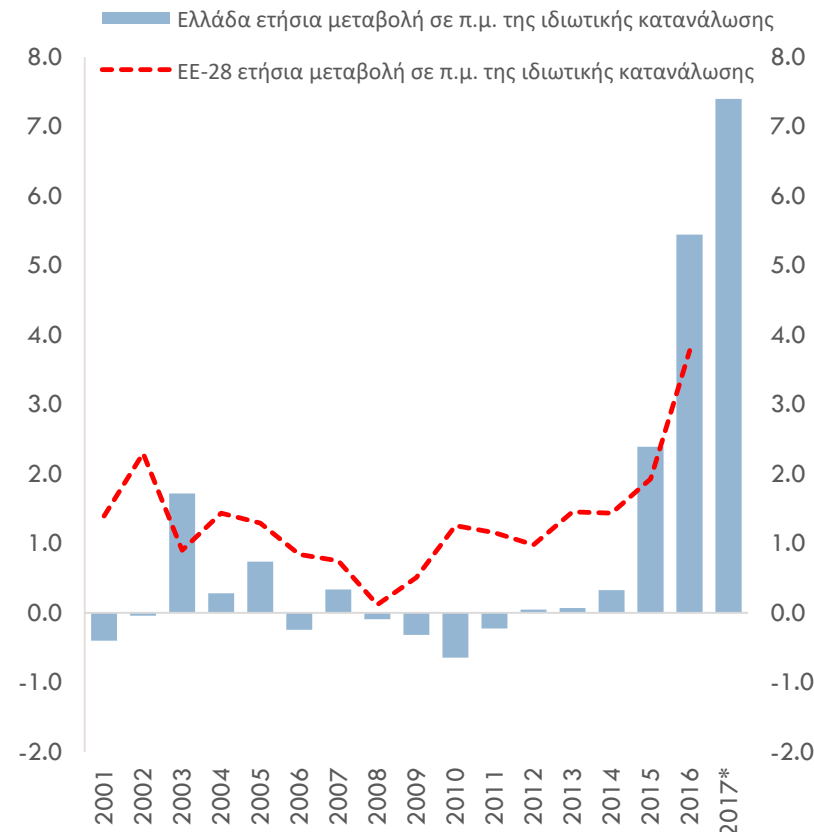
* Εκτίμηση IOBE για το 2017

...παρόλο που η σύγκλιση με ΕΕ-28 επιταχύνθηκε το 2017...

Αξία συναλλαγών με κάρτα, μεταβολές στο μερίδιο του ΑΕΠ

Αξία συναλλαγών με κάρτα, μεταβολές στο μερίδιο της ιδιωτικής κατανάλωσης

Πηγή: ΕΚΤ (στοιχεία για έτη 2000-2016); Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ (στοιχεία για την Ελλάδα 2017), Eurostat, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

* Εκτίμηση IOBE για το 2017

...όταν η Ελλάδα σημείωσε την μεγαλύτερη αύξηση μεριδίου χρήσης στο ΑΕΠ από το 2001

3. Κλαδική διάρθρωση της χρήσης καρτών πληρωμής

Ταξινόμηση ανά κλάδο με βάση 3 κριτήρια

Κλαδική ταξινόμηση συναλλαγών με βάση

1. Τομέας δραστηριότητας
(Merchant Category Code)

2. Ένταξη στο α' στάδιο εφαρμογής του Ν. 4446

3. Καθ' υπόθεση ρίσκο φοροδιαφυγής

Ταξινόμηση συναλλαγών με βάση το καθ' υπόθεση ρίσκο φοροδιαφυγής

Χαμηλό ρίσκο

- Συναλλαγές σε μεγάλα καταστήματα ή αλυσίδες λιανεμπορίου (σούπερ μάρκετ, πρατήρια καυσίμων), φαρμακεία, ταχυδρομεία, ΔΕΚΟ, νοσοκομεία, υπηρεσίες στοιχήματος, ασφάλισης, ταξιδίων, κ.α.

Μέτριο ρίσκο

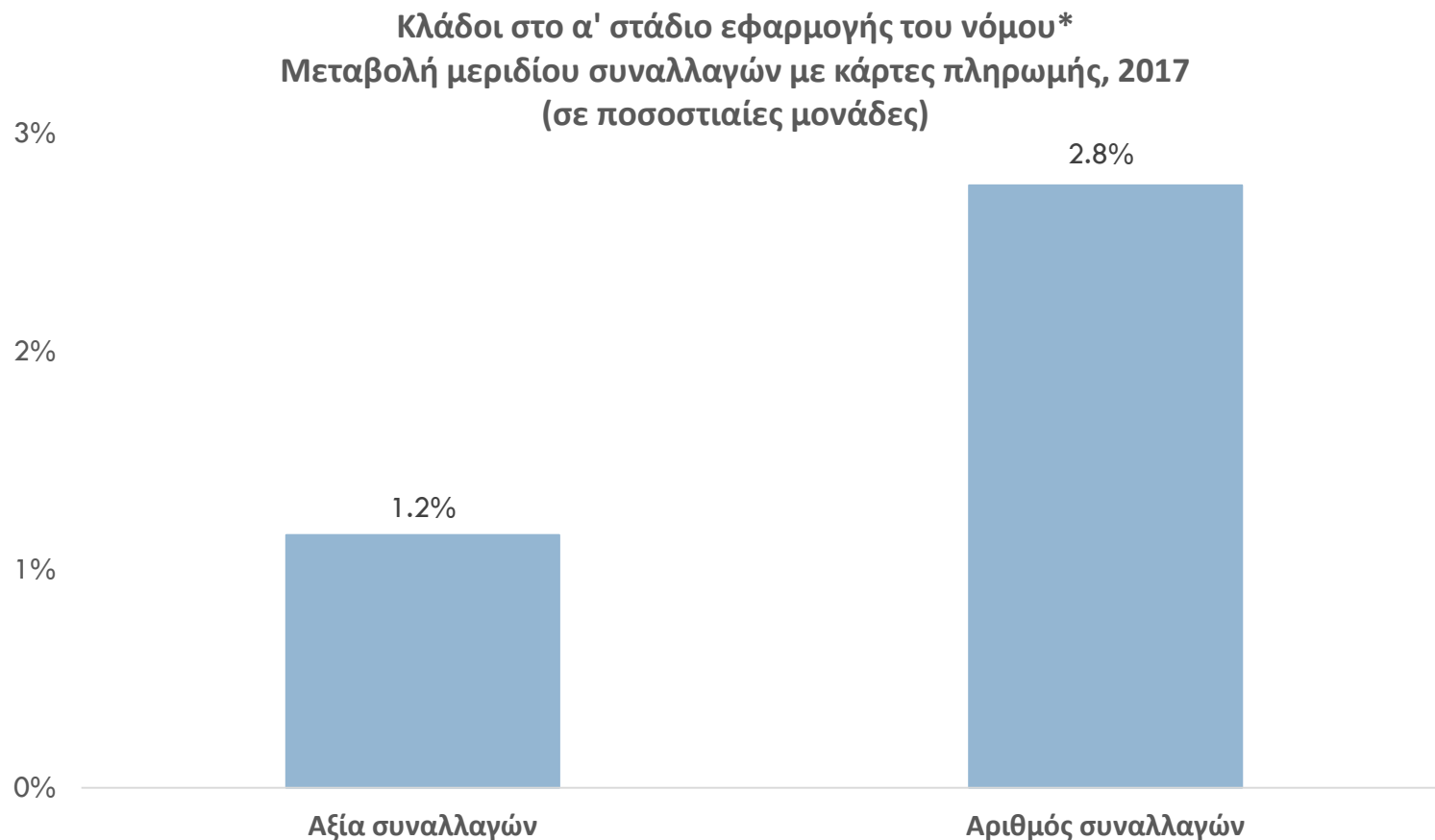
- Συναλλαγές όπου ο παραγωγός ενδέχεται να μην εκδώσει απόδειξη και ιδιοποιείται το ΦΠΑ, τον οποίο πληρώνει ο καταναλωτής

Υψηλό ρίσκο

- Συναλλαγές όπου ο καταναλωτής ενδέχεται να μην πληρώσει ή να πληρώσει μερικώς μόνο τον ΦΠΑ, έπειτα από συμφωνία με τον επιχειρηματία/επαγγελματία

Δείγμα: Σύνολο συναλλαγών με κάρτες πληρωμών από δύο συστημικές τράπεζες, που αντιπροσωπεύουν περί το 50% του συνόλου της ετήσιας αξίας και αριθμού συναλλαγών με κάρτα

Το μερίδιο πληρωμών με κάρτες των κλάδων που ενέπесαν στο α' στάδιο εφαρμογής του Ν. 4446/2016 αυξήθηκε το 2017

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, επεξεργασία στοιχείων IOBE

*Κλάδοι στο α' στάδιο εφαρμογής του νόμου ορίζονται εκείνοι στους οποίους έγινε υποχρεωτική η εγκατάσταση POS από τα τέλη Ιουλίου 2017
 Σημ. Τα στοιχεία ανάλυσης κλάδων αναφέρονται σε δείγμα από 2 συστημικές τράπεζες

...κατά 1,2 π.μ. σε αξία και κατά 2,8 π.μ. σε αριθμό συναλλαγών...

...με μεγαλύτερους κερδισμένους κλάδους τόσο χαμηλού ρίσκου φοροδιαφυγής, αλλά και ορισμένους υψηλού ρίσκου

10 κλάδοι με σημαντική αύξηση χρήσης καρτών (Αύξηση μεριδίου το 2017, σε π.μ.)

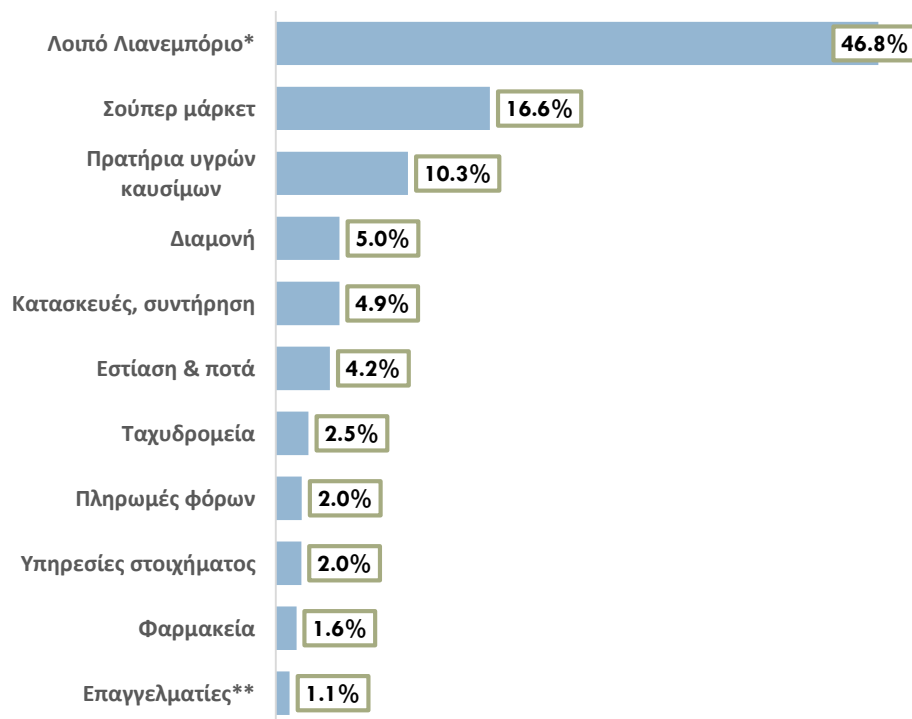
Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, επεξεργασία στοιχείων IOBE

*Ο κλάδος «Επαγγελματίες» περιλαμβάνει γιατρούς, δικηγόρους, μηχανικούς, φοροτεχνικούς, λογιστές, νοσηλευτές & ψυχολόγους
Σημ. Τα στοιχεία ανάλυσης κλάδων αναφέρονται σε δείγμα από 2 συστημικές τράπεζες

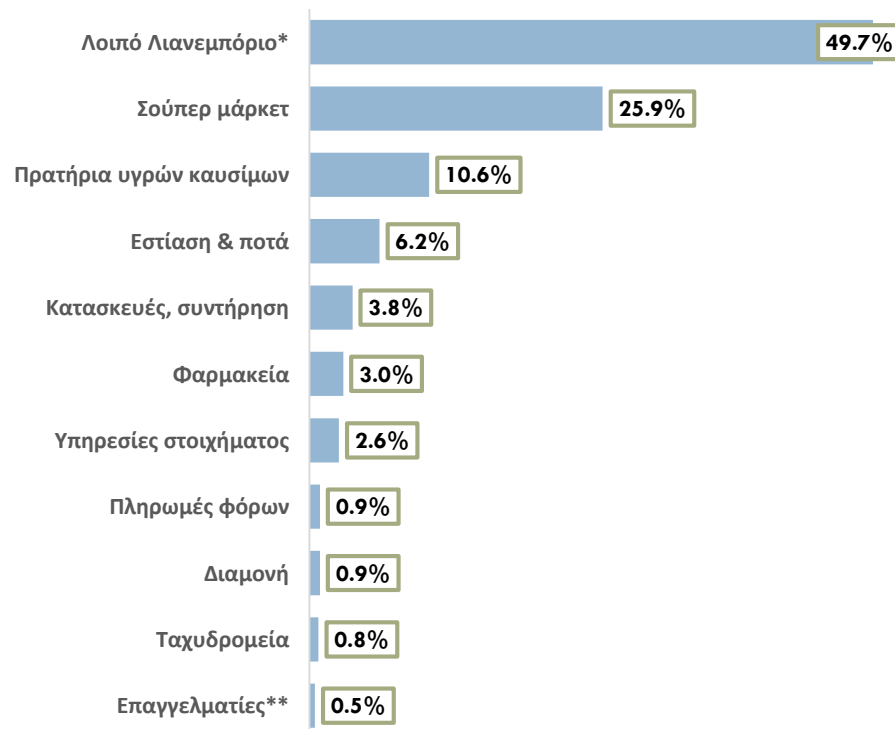
Κλάδοι λιανεμπορίου καλύπτουν περισσότερο από το 85% της αξίας & του αριθμού συναλλαγών με κάρτες πληρωμής

Μερίδιο συναλλαγών ανά κλάδο, 2017 (% του συνόλου συναλλαγών με κάρτες πληρωμής)

Αξία συναλλαγών

Αριθμός συναλλαγών

Πηγή: Τράπεζες μέλη της EET, επεξεργασία στοιχείων IOBE

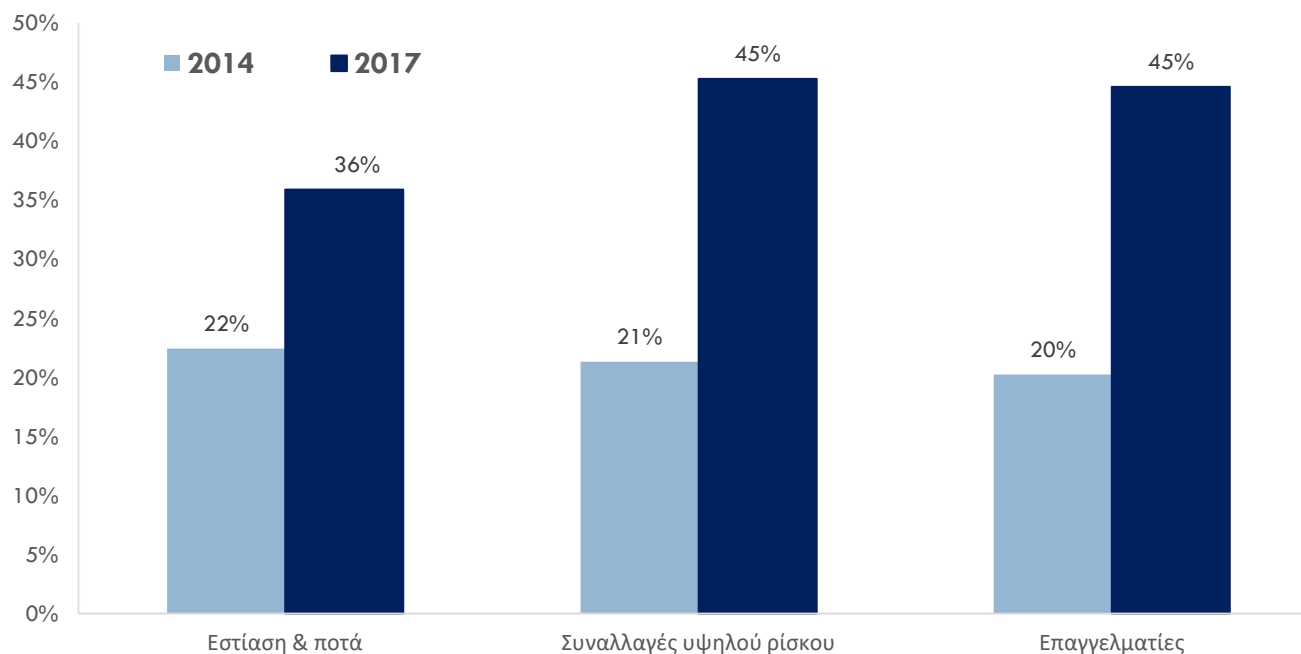
*Λιανεμπόριο πλην σούπερ μάρκετ & καυσίμων.

**Ο κλάδος «Επαγγελματίες» περιλαμβάνει γιατρούς, δικηγόρους, μηχανικούς, φοροτεχνικούς, λογιστές, νοσηλευτές & ψυχολόγους Σημ. Τα στοιχεία ανάλυσης κλάδων αναφέρονται σε δείγμα από 2 συστημικές τράπεζες

...αν και το λιανεμπόριο αντιπροσωπεύει κάτι λιγότερο από 50% της συνολικής ιδιωτικής κατανάλωσης

Ενώ σε άλλους κλάδους, οι ηλεκτρονικές συναλλαγές υπολείπονται του μεριδίου τους σε ιδιωτική κατανάλωση

Βαθμός χρήσης καρτών σε σχέση με κατανάλωση, ανά κλάδο
(μερίδιο κλάδου σε χρήση καρτών / μέσο μερίδιο κλάδου σε ιδιωτική κατανάλωση 2014-2016)

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, Eurostat, επεξεργασία στοιχείων IOBE

Σημ. 1. Οι συναλλαγές υψηλού ρίσκου προκύπτουν από υποθέσεις εργασίας. Περιλαμβάνουν συναλλαγές για κατασκευές/συντήρηση, και με ελεύθερους επαγγελματίες. Ο κλάδος «Επαγγελματίες» περιλαμβάνει γιατρούς, δικηγόρους, μηχανικούς, φοροτεχνικούς, λογιστές, νοσηλευτές & ψυχολόγους.

Σημ. 2. Τα στοιχεία ανάλυσης κλάδων αναφέρονται σε δείγμα από 2 συστημικές τράπεζες

Παρά την σύγκλιση που έχει σημειωθεί από το 2014, το επίπεδο χρήσης πλαστικού χρήματος παραμένει ιδιαίτερα χαμηλό στην εστίαση και στους επαγγελματίες

4. Γεωγραφική διάρθρωση της χρήσης καρτών πληρωμής

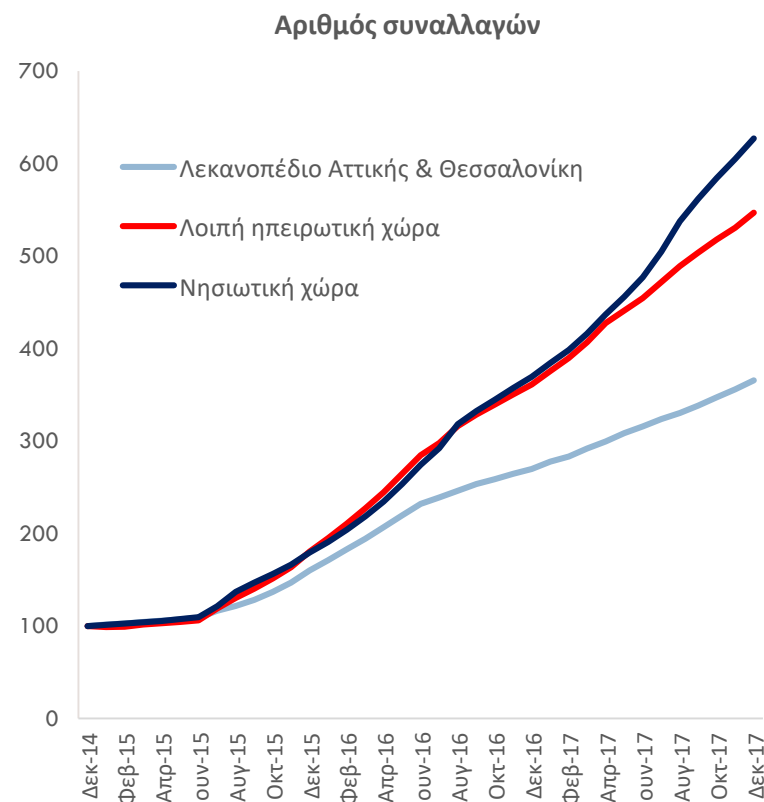
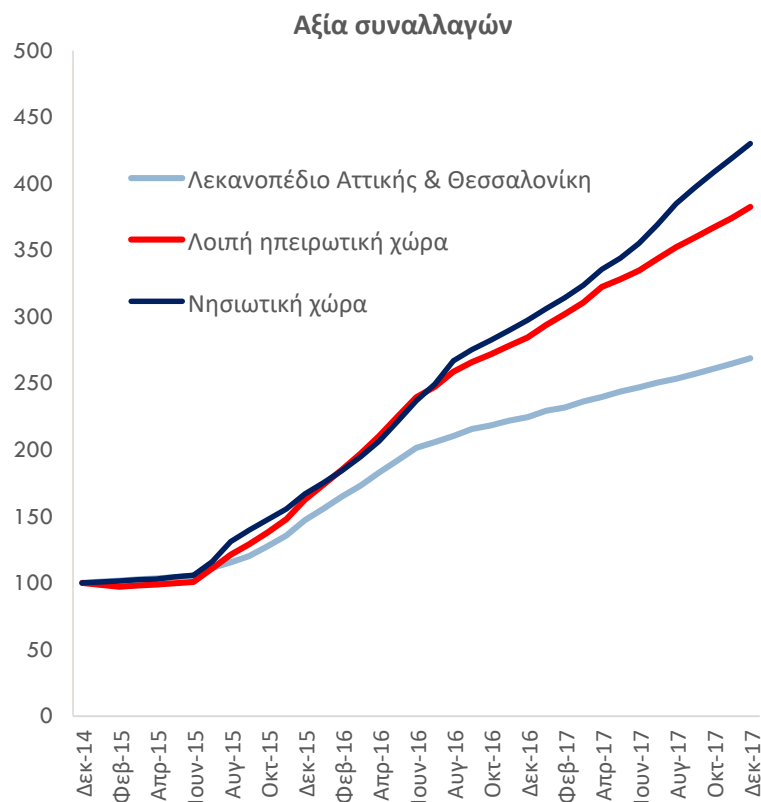
Γεωγραφική ταξινόμηση σε 4 κατηγορίες: Λεκανοπέδιο Αττικής, Θεσσαλονίκη, νησιά, λοιπή ηπειρωτική χώρα

Δείγμα: Σύνολο συναλλαγών με κάρτες πληρωμών από μία συστημική τράπεζα, που αντιπροσωπεύει το 24% και 23% του συνόλου της ετήσιας αξίας και αριθμού συναλλαγών με κάρτα, αντίστοιχα

Η αύξηση στη χρήση καρτών πληρωμής ήταν αισθητά μεγαλύτερη στην περιφέρεια της χώρας

Χρήση καρτών ανά γεωγραφική περιοχή (12-μηνος κυλιόμενος δείκτης 2014==100)

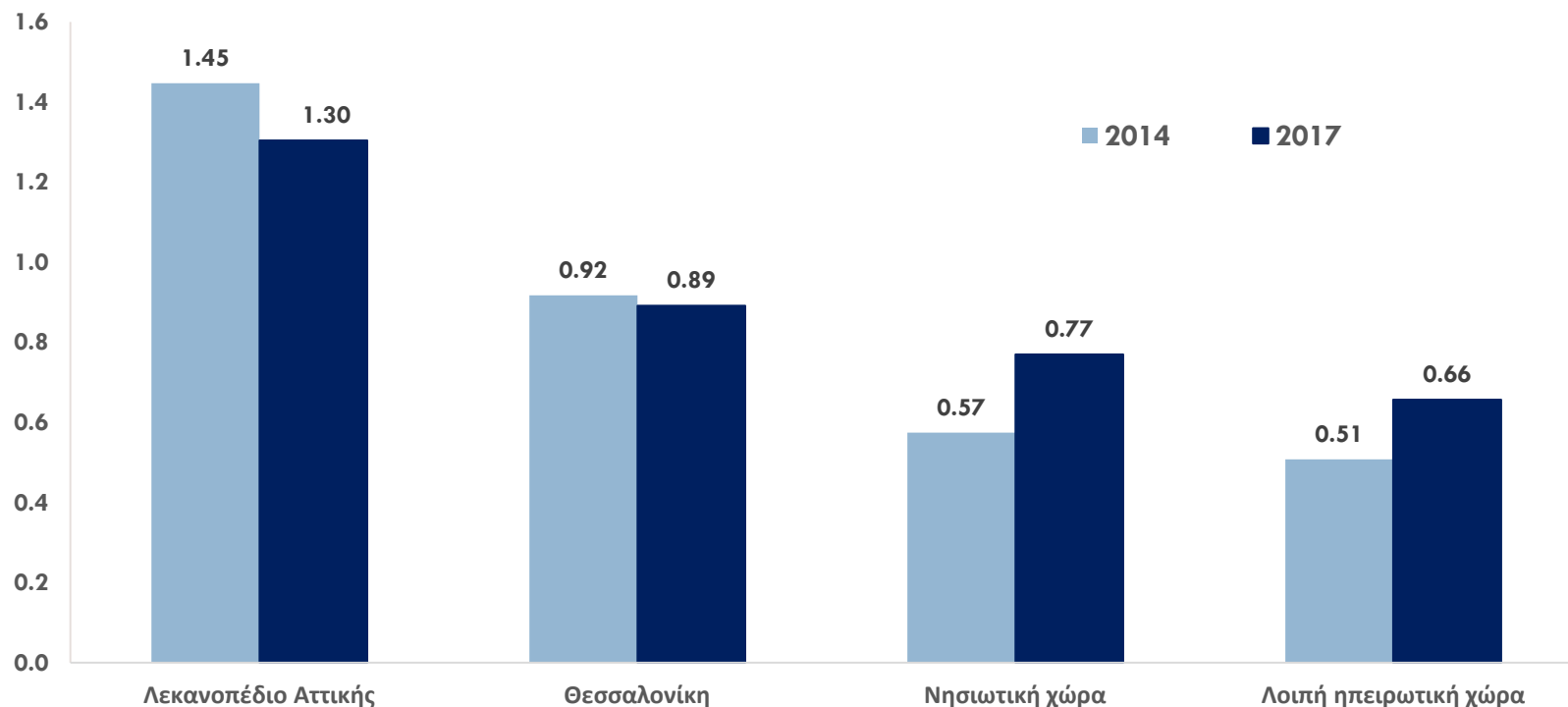
Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, επεξεργασία στοιχείων IOBE

Σημ. Τα στοιχεία γεωγραφικής ανάλυσης αναφέρονται σε δείγμα από 1 συστημική τράπεζα

...τόσο σε αξία όσο και σε αριθμό συναλλαγών

Η σχετική διείσδυση της χρήσης καρτών ωστόσο παραμένει σημαντικά μεγαλύτερη στο Λεκανοπέδιο της Αττικής

Βαθμός χρήσης καρτών σε σχέση με ΑΕΠ, ανά γεωγραφική περιοχή
(μερίδιο περιοχής σε χρήσης καρτών / μερίδιο περιοχής σε ΑΕΠ του 2015)

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, επεξεργασία στοιχείων IOBE

Σημ. Τα στοιχεία γεωγραφικής ανάλυσης αναφέρονται σε δείγμα από 1 συστημική τράπεζα

...με την λοιπή ηπειρωτική και νησιωτική χώρα να υπολείπεται σημαντικά, παρά την σύγκλιση που παρατηρήθηκε από το 2014

5. Ανάλυση δημογραφικών
στοιχείων για τη χρήση καρτών
πληρωμής

Η ανάλυση βασίζεται σε δείγμα 15.520 χρηστών καρτών πληρωμής

Χαρακτηριστικά δείγματος

Μέγεθος: 15,520
άτομα

Περίοδος: Μάιος
15 – Μάιος 17

Συνολική αξία
συναλλαγών: €170
εκατ.

Συνολικός αριθμός
συναλλαγών: 3.5
εκατ.

Μέση αξία
συναλλαγών:
€48.5 ανά
συναλλαγή

Μέσος αριθμός
συναλλαγών: 10
συναλλαγές το
μήνα

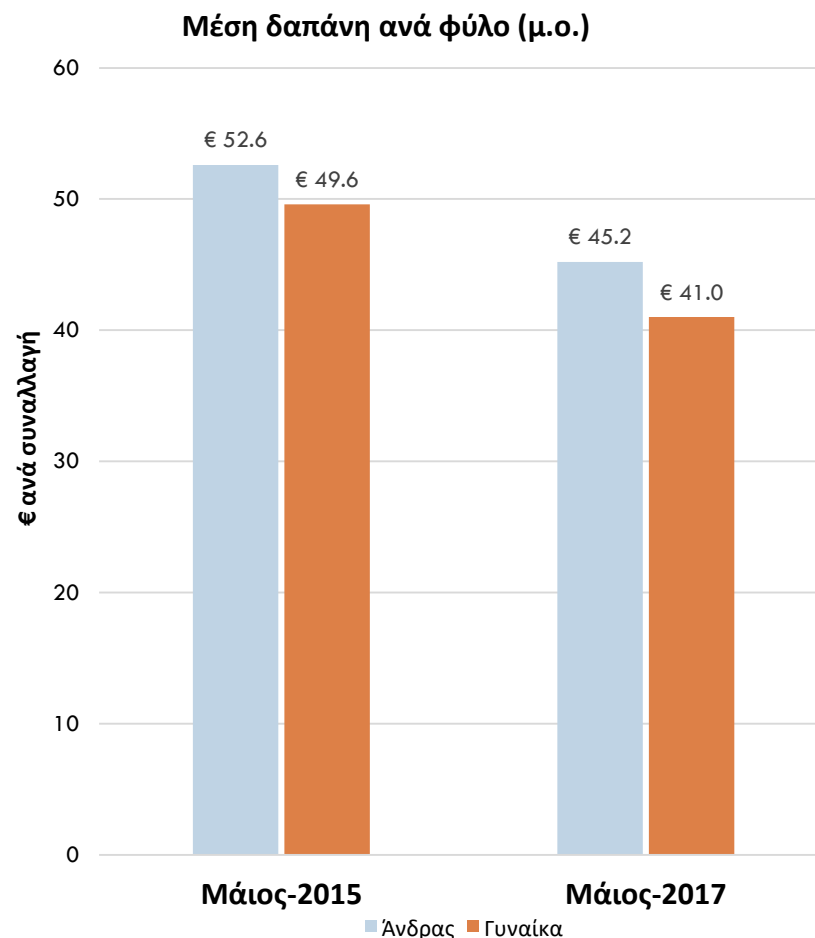
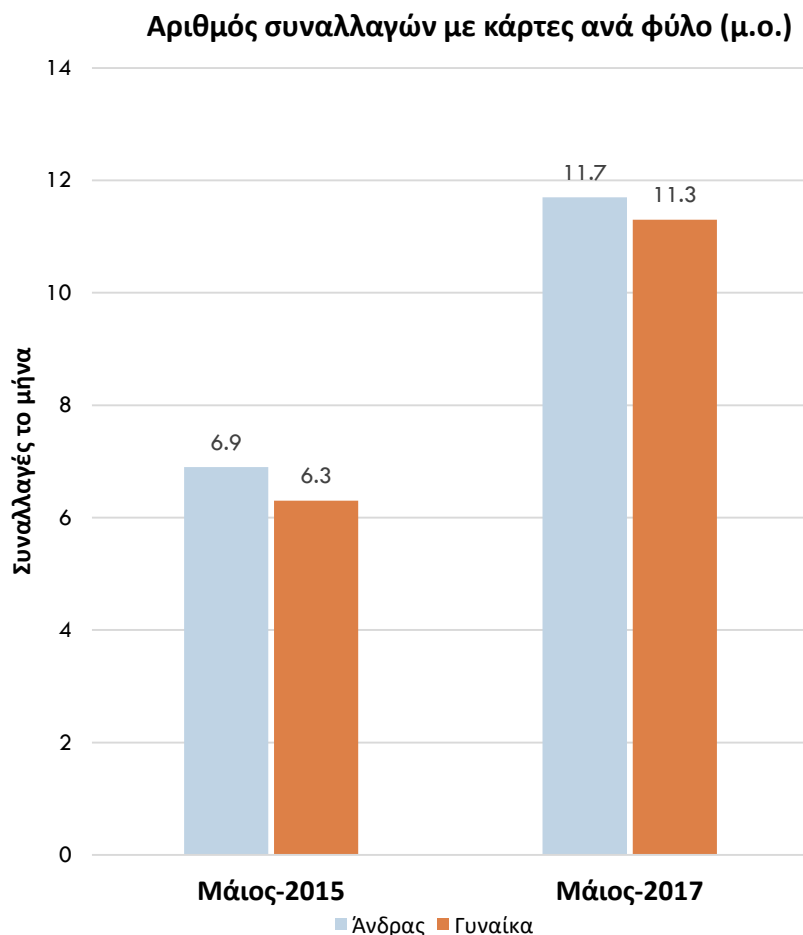
Εξεταζόμενα δημογραφικά στοιχεία

Φύλο

Ηλικία

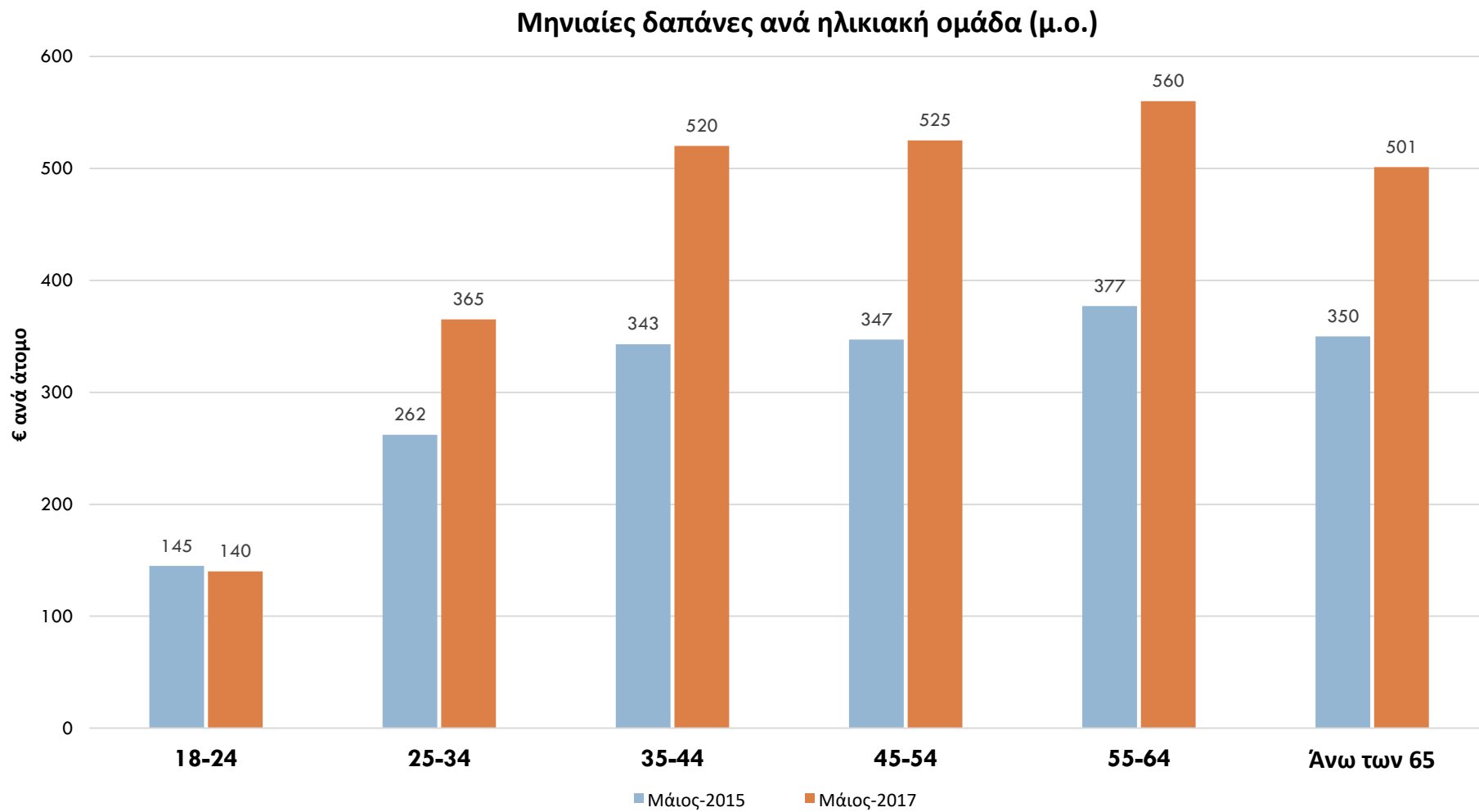
Επάγγελμα

Μικραίνει η διαφορά μεταξύ των φύλων σε όρους αριθμού συναλλαγών μετά την επιβολή των περιορισμών

Γυναίκες: Ταχύτερη άνοδος του αριθμού συναλλαγών, αλλά και πτώση στην μέση αξία συναλλαγής

Μεγαλύτερη αύξηση στην μηνιαία αξία συναλλαγών ανά άτομο στις ηλικίες 35-64 ετών

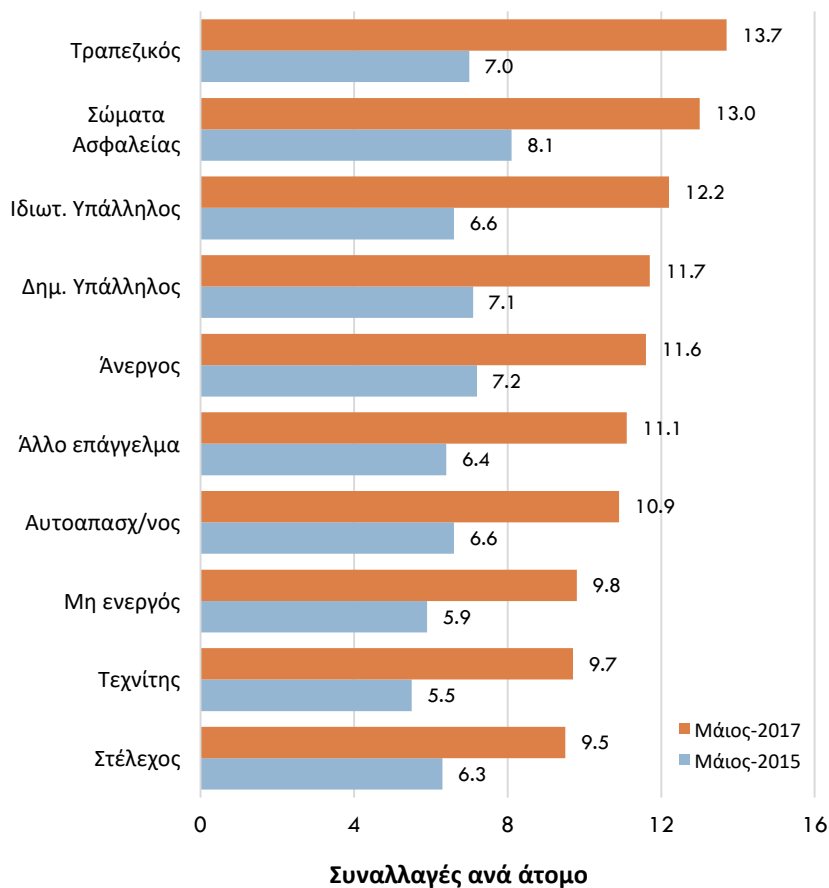

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

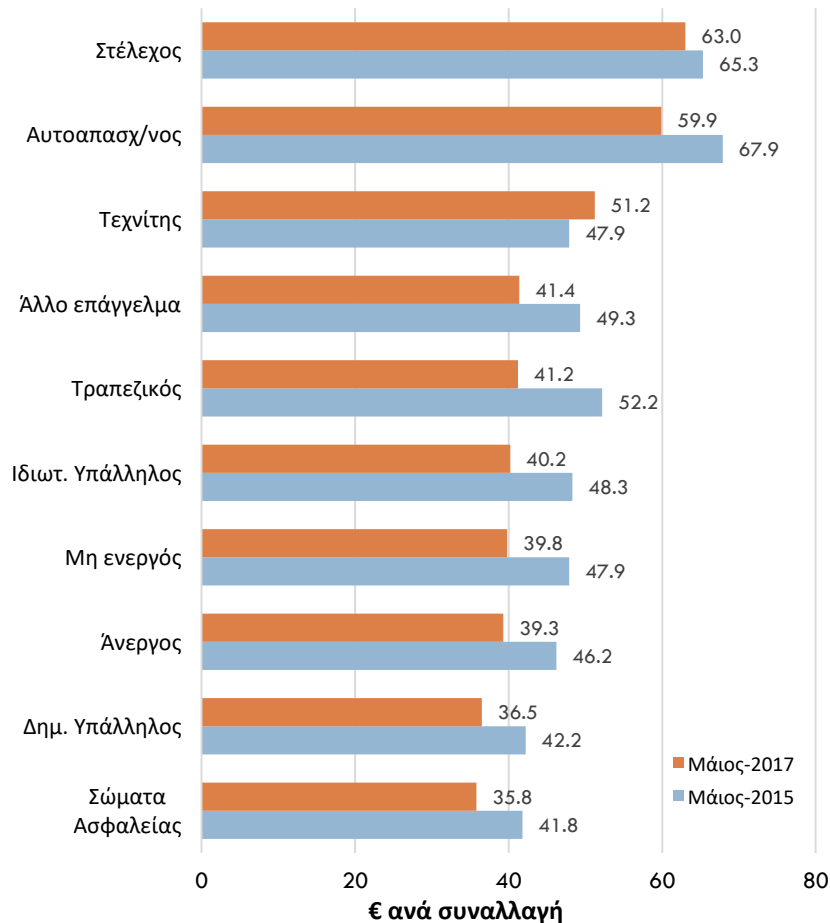
Μικρή πτώση στους νέους (κάτω των 25)

Αυξημένη συχνότητα στους τραπεζικούς υπαλλήλους και στους εργαζόμενους στα σώματα ασφάλειας

Αριθμός συναλλαγών ανά επάγγελμα

Μέση αξία συναλλαγών ανά επάγγελμα

Πηγή: Τράπεζες μέλη της ΕΕΤ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

6. Επίδραση μέτρων στις ηλεκτρονικές πληρωμές – οικονομετρική διερεύνηση

Πώς τα μέτρα επηρέασαν τη χρήση ΗΜΠ;

Ποια ήταν η επίδραση των μέτρων στη χρήση ΗΜΠ, η οποία δεν οφείλεται στα capital controls και άλλους μακροοικονομικούς παράγοντες;

- Εξαρτημένες μεταβλητές για τη χρήση ΗΜΠ:
 - ▣ Αξία συναλλαγών με κάρτες πληρωμής, ρυθμός ανόδου, ανά κλάδο και περιοχή
 - ▣ Αριθμός συναλλαγών με κάρτες πληρωμής, ρυθμός ανόδου, ανά κλάδο και περιοχή
 - ▣ Αριθμός ενεργών χρηστών e-banking, ρυθμός ανόδου
- Ανεξάρτητες μεταβλητές και μεταβλητές ελέγχου:
 - ▣ Ψευδομεταβλητές για τα capital controls
 - ▣ Ψευδομεταβλητές για την περίοδο ισχύος του Ν. 4446/2016
 - ▣ Μακροοικονομικά μεγέθη: Πληθωρισμός, απασχόληση, ιδιωτική κατανάλωση, ΑΕΠ
 - ▣ Εξαρτημένη μεταβλητή με χρονικές υστερήσεις (lagged dependent variables, ARIMA model specification)
- Μηνιαία στοιχεία από τράπεζες μέλη της ΕΕΤ
 - ▣ Χρήση καρτών και χρήστες e-banking την περίοδο Ιανουάριος 2014 – Δεκέμβριος 2017

Προσέγγιση 1 – Εκτίμηση εντός δείγματος

- Εκτιμάται το υπόδειγμα για όλη την περίοδο 2014-2017 και η επίπτωση του νόμου απομονώνεται μέσα από τη χρήση ψευδομεταβλητής για την περίοδο ισχύος του

Προσέγγιση 2 – Προβλέψεις εκτός δείγματος

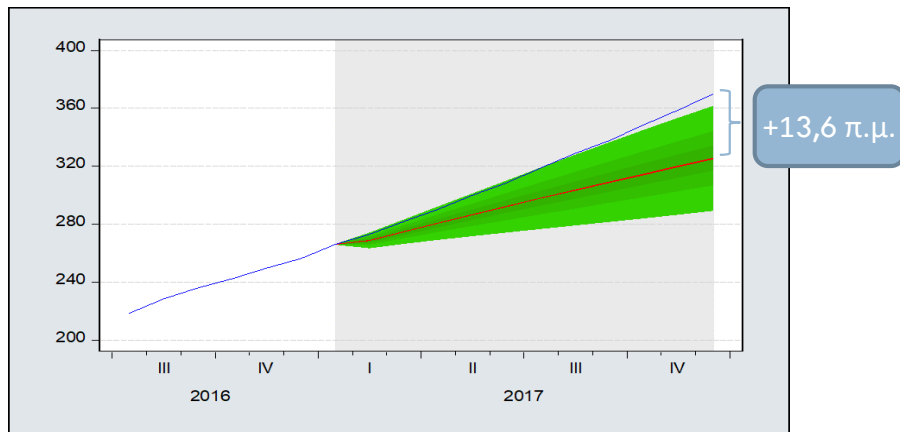
- Εκτιμάται το υπόδειγμα έως και πριν την ψήφιση του νόμου
- Το υπόδειγμα προβλέπει τη χρήση ΗΜΠ το 2017 σε σενάριο χωρίς το νόμο
- Γίνεται σύγκριση των προβλέψεων με την πραγματοποιηθείσα χρήση ΗΜΠ που παρατηρήθηκε μετά την ψήφιση του νόμου
- Η διαφορά μεταξύ προβλέψεων και πραγματικών τιμών αποδίδεται σε επίδραση του Ν. 4446

Προσέγγιση 1 - Αποτελέσματα

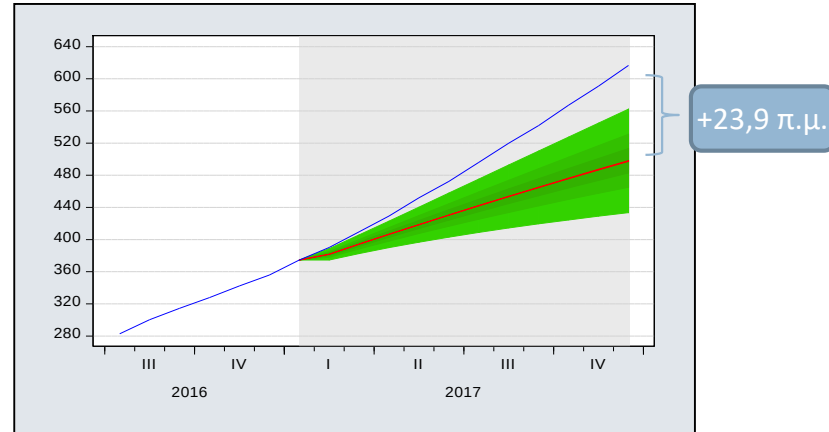
- Θετική επίδραση κυρίως το β' εξάμηνο του 2017 (α' φάση εφαρμογής μέτρου εγκατάστασης POS)
- Σημαντικότερη επίδραση στις χρεωστικές κάρτες
- Στατιστικά σημαντική αλλά μικρότερη επίδραση από τα capital controls

Θετική η επίδραση του N. 4446 και σε σύγκριση με εναλλακτικό σενάριο χωρίς μέτρα (προσέγγιση 2)

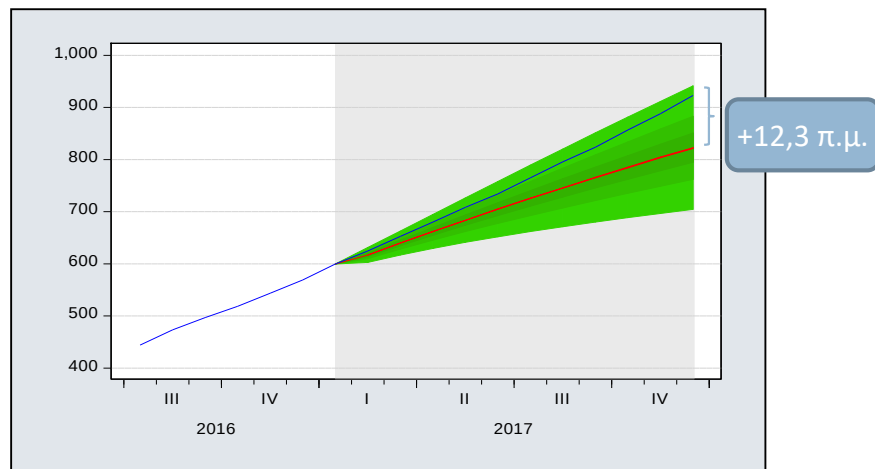
Αξία συναλλαγών, σύνολο καρτών

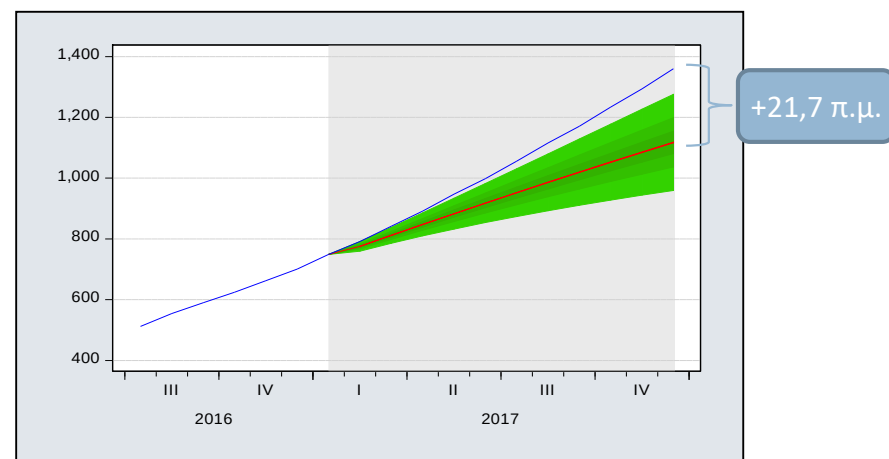
Αριθμός συναλλαγών, σύνολο καρτών

Αξία συναλλαγών, χρεωστικές κάρτες

Αριθμός συναλλαγών, χρεωστικές κάρτες

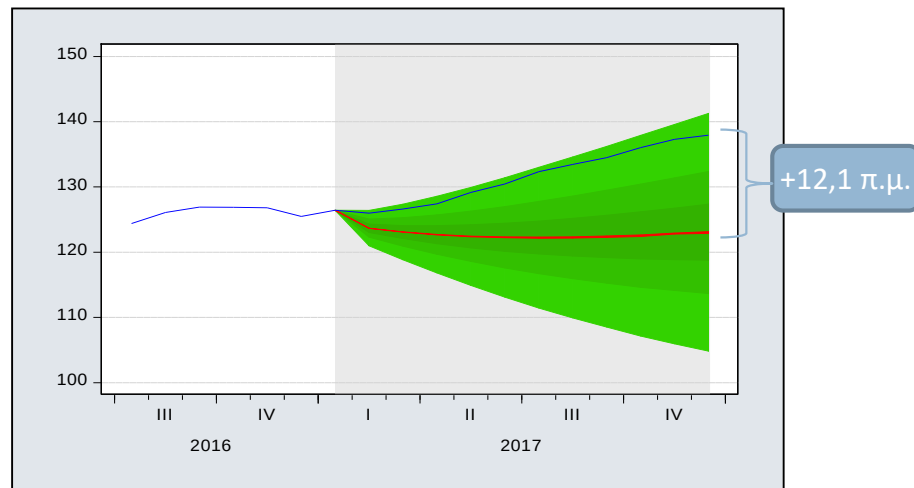
Πρόβλεψη υποδείγματος χωρίς μέτρα: Κόκκινη γραμμή

Πραγματοποιημένες τιμές: Μπλε γραμμή (12-μηνος κυλιόμενος Δείκτης 2014==100)

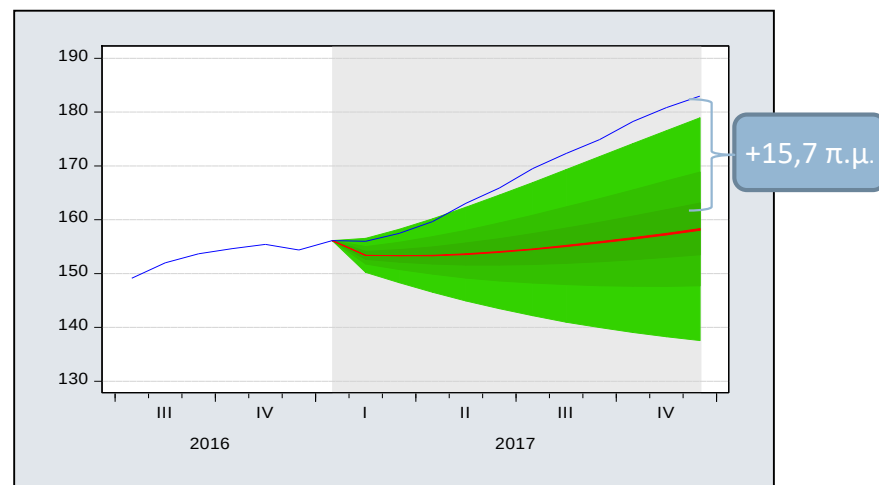
Διάστημα εμπιστοσύνης 30%, 60% και 90% με σκιά πράσινη έντονη, μέτρια, ανοιχτή αντίστοιχα

Η επίδραση του νόμου είναι ισχυρότερη στη χρήση καρτών από ότι σε άλλα ΗΜΠ (μη στατιστικά σημαντική)

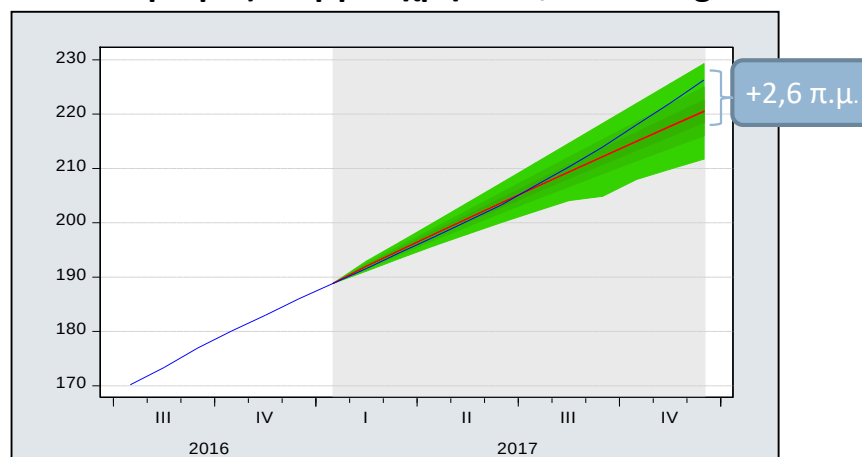
Αξία συναλλαγών, πιστωτικές κάρτες

Αριθμός συναλλαγών, πιστωτικές κάρτες

Αριθμός ενεργών χρηστών, e-banking

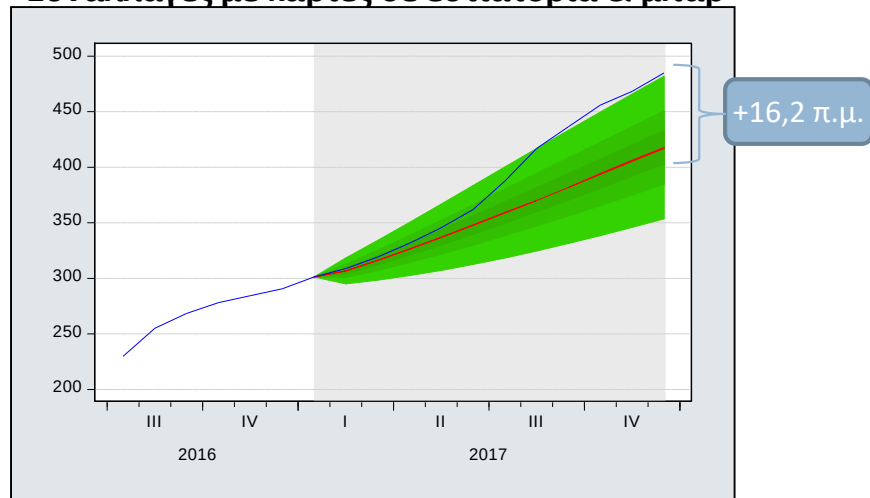
Πρόβλεψη υποδείγματος χωρίς μέτρα: Κόκκινη γραμμή

Πραγματοποιημένες τιμές: Μπλε γραμμή (12-μηνος κυλιόμενος Δείκτης 2014==100)

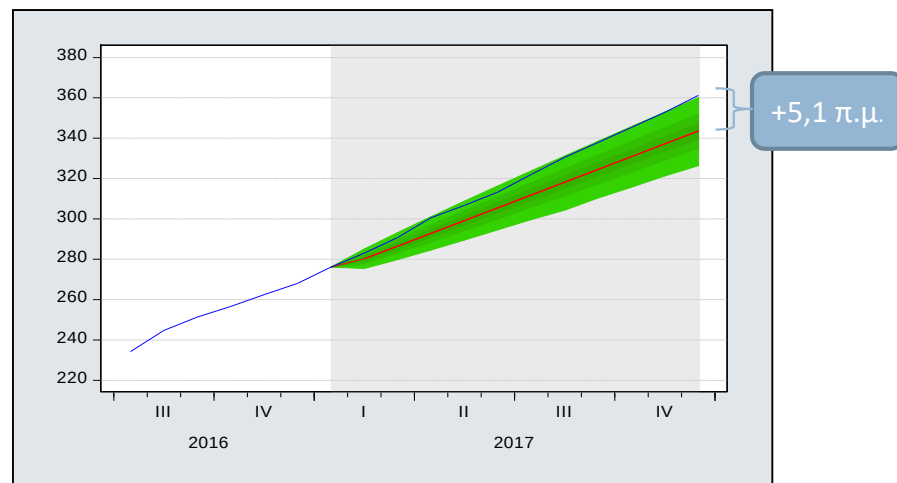
Διάστημα εμπιστοσύνης 30%, 60% και 90% με σκιά πράσινη έντονη, μέτρια, ανοιχτή αντίστοιχα.

Επίδραση μέτρων στον τζίρο χρήσης καρτών σε ενδεικτικούς κλάδους και γεωγραφία

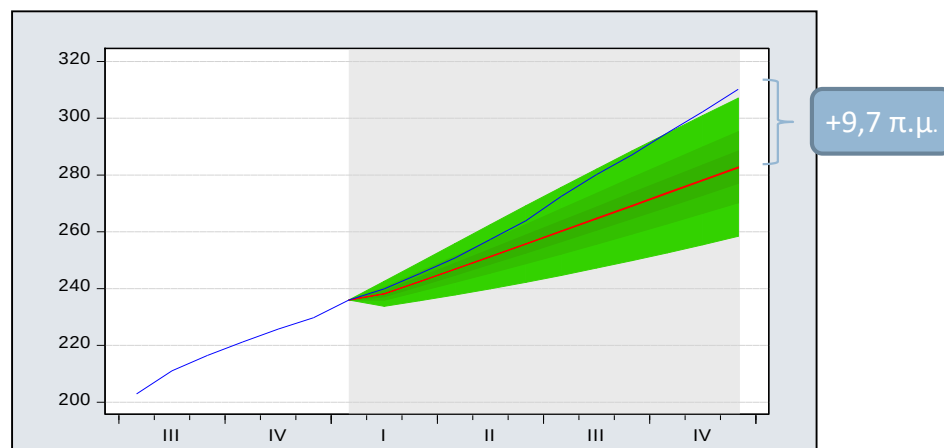
Συναλλαγές με κάρτες σε εστιατόρια & μπαρ

Συναλλαγές με κάρτες εκτός Λεκανοπεδίου Αττικής

Συναλλαγές με κάρτες σε κλάδους που ενέπεσαν στο α' στάδιο εφαρμογής του Ν.4446

Πρόβλεψη υποδείγματος χωρίς μέτρα: Κόκκινη γραμμή

Πραγματοποιημένες τιμές: Μπλε γραμμή (12-μηνος κυλιόμενος Δείκτης 2014==100)

Διάστημα εμπιστοσύνης 30%, 60% και 90% με σκιά πράσινη έντονη, μέτρια, ανοιχτή αντίστοιχα.

Ποσοτικοποίηση της επίδρασης του Ν. 4446 στη χρήση ΗΜΠ

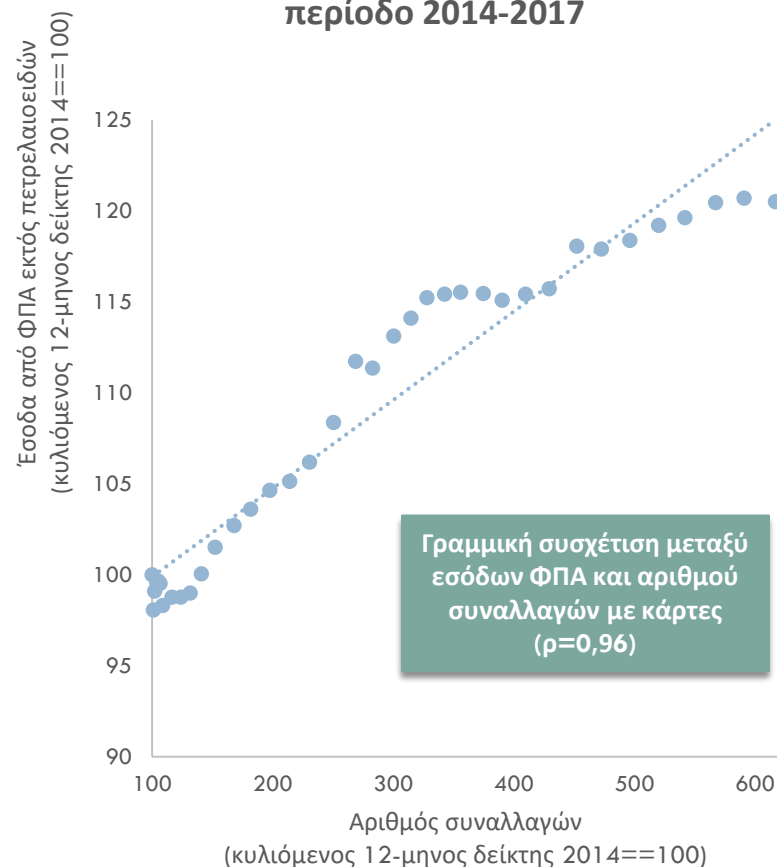
	Σύνολο κάρτες πληρωμής	
	Αξία συναλλαγών	Αριθμός συναλλαγών
Απόδοση μέτρων (διείσδυση ΗΜΠ τον Δεκέμβριο 2017 σε σχέση με σενάριο χωρίς μέτρα, σε ετήσια βάση)	€2,97 δισεκ.	110 εκατ.

Ο νόμος συνέβαλε στο να αυξηθεί η χρήση καρτών σε αξία και αριθμό συναλλαγών, έως τον Δεκέμβριο του 2017, κατά **€3 δισεκ.** και **110 εκατ.** αντίστοιχα

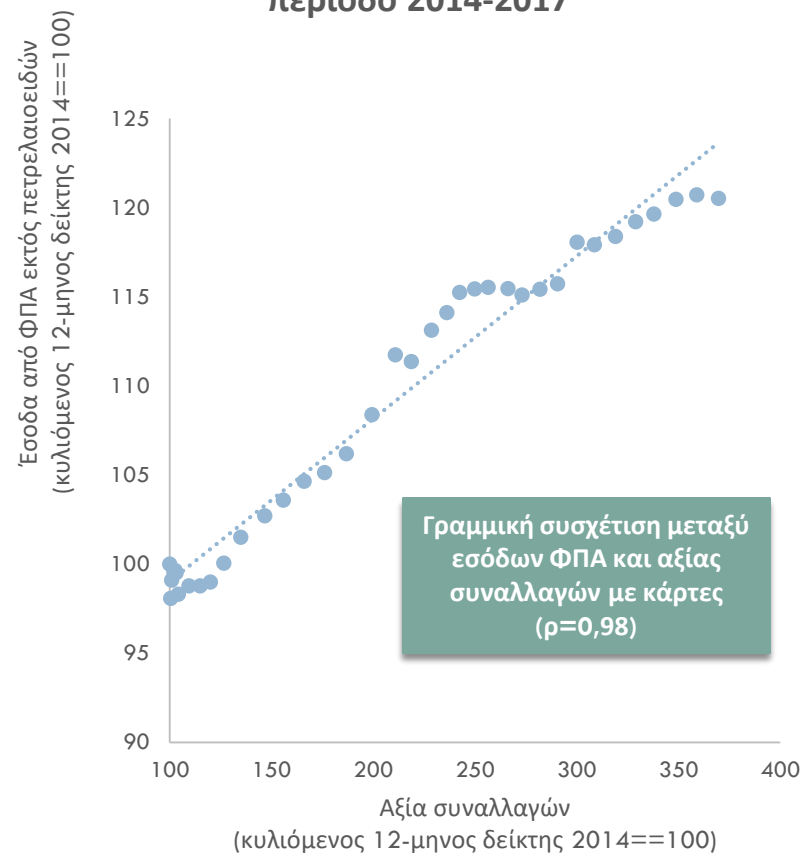
7. Επίδραση στα φορολογικά έσοδα από ΦΠΑ

Έντονα θετική συσχέτιση μεταξύ της χρήσης καρτών και των εσόδων από έμμεσους φόρους στην Ελλάδα

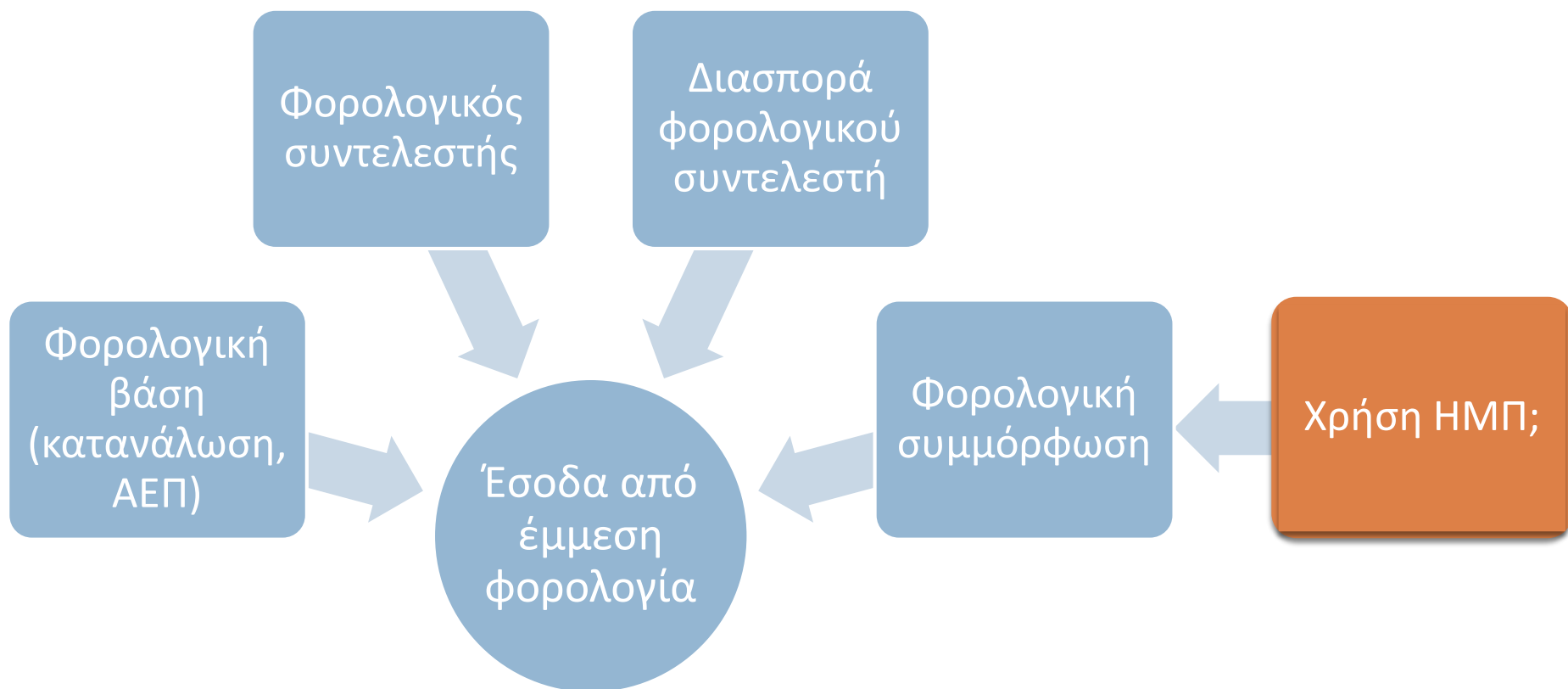
Γραμμική συσχέτιση μεταξύ εσόδων ΦΠΑ και αριθμού συναλλαγών με κάρτα την περίοδο 2014-2017

Γραμμική συσχέτιση μεταξύ εσόδων ΦΠΑ και αξίας συναλλαγών με κάρτα την περίοδο 2014-2017

Επηρεάζει η χρήση ΗΜΠ τα φορολογικά έσοδα (μέσω της φορολογικής συμμόρφωσης);

Ποια ήταν η επίδραση της χρήσης ΗΜΠ στα έσοδα από ΦΠΑ, η οποία δεν οφείλεται σε αλλαγές στη φορολογική πολιτική ή άλλους μακροοικονομικούς παράγοντες;

Μεταβλητές και στοιχεία

Εξαρτημένη μεταβλητή: Έσοδα έμμεσης φορολογίας

- Έσοδα ΦΠΑ (ρυθμός ανόδου)
- Έσοδα ΦΠΑ χωρίς καύσιμα (ρυθμός ανόδου)

Ανεξάρτητες μεταβλητές και μεταβλητές ελέγχου

- Αξία συναλλαγών με κάρτες
- Αριθμός συναλλαγών με κάρτες
- Φορολογική βάση: Ονομαστικό ΑΕΠ
- Φορολογικός συντελεστής: Δείκτης που υπολογίζεται μέσα από τα στοιχεία για τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή (HICP)
- Διασπορά φορολογικού συντελεστή: Ψευδομεταβλητή για την μεταρρύθμιση του ΦΠΑ τον Ιούνιο του 2016 (λιγότερες εξαιρέσεις)
- Τραπεζική αργία (ψευδομεταβλητή για Ιούλιο 2015)

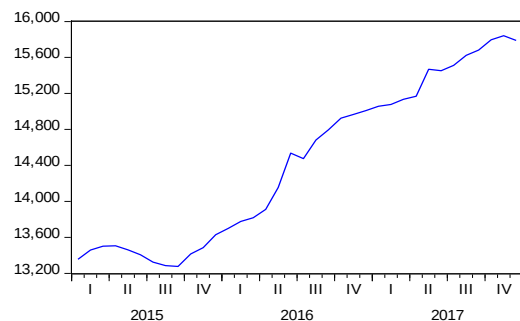
Δεδομένα

- Μηνιαία στοιχεία εσόδων από ΦΠΑ προ επιστροφών από ΑΑΔΕ
- Μηνιαία στοιχεία ΗΜΠ από τράπεζες μέλη της ΕΕΤ

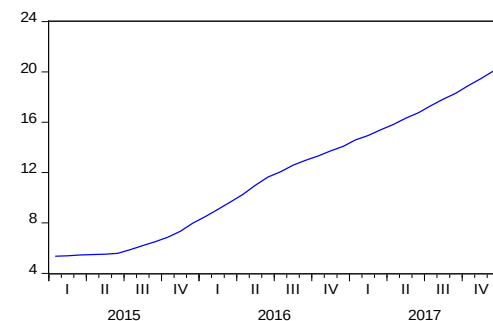
Περιγραφική ανάλυση

Μεταβλητές (12-μηνο κυλιόμενο παράθυρο)

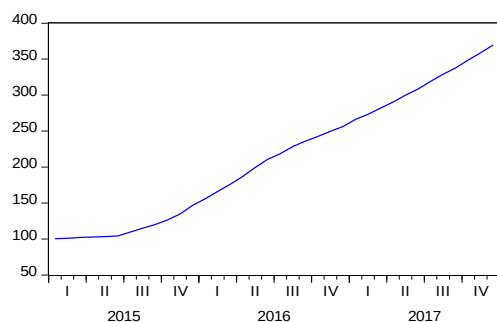
Έσοδα ΦΠΑ (εκατ. ευρώ)

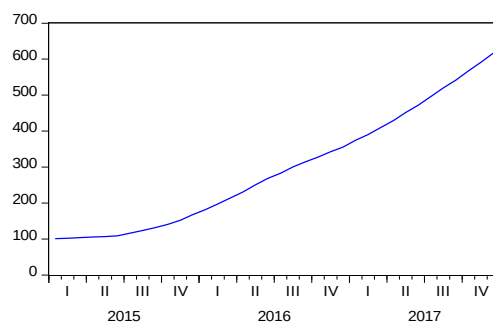
Αξία συναλλαγών με κάρτα, ως % της ιδιωτικής κατανάλωσης

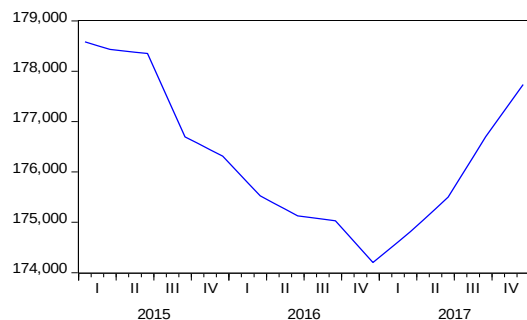
Αξία συναλλαγών με κάρτα (Δείκτης 100==2014)

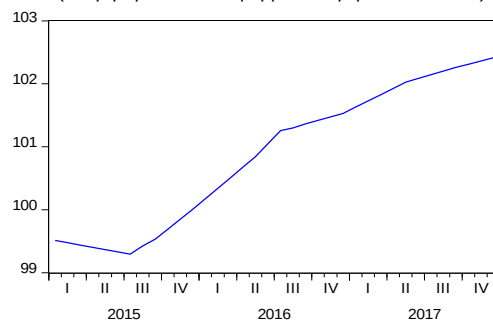
Αριθμός συναλλαγών με κάρτα (Δείκτης 2014==100)

Ονομαστικό ΑΕΠ (εκατ. ευρώ)

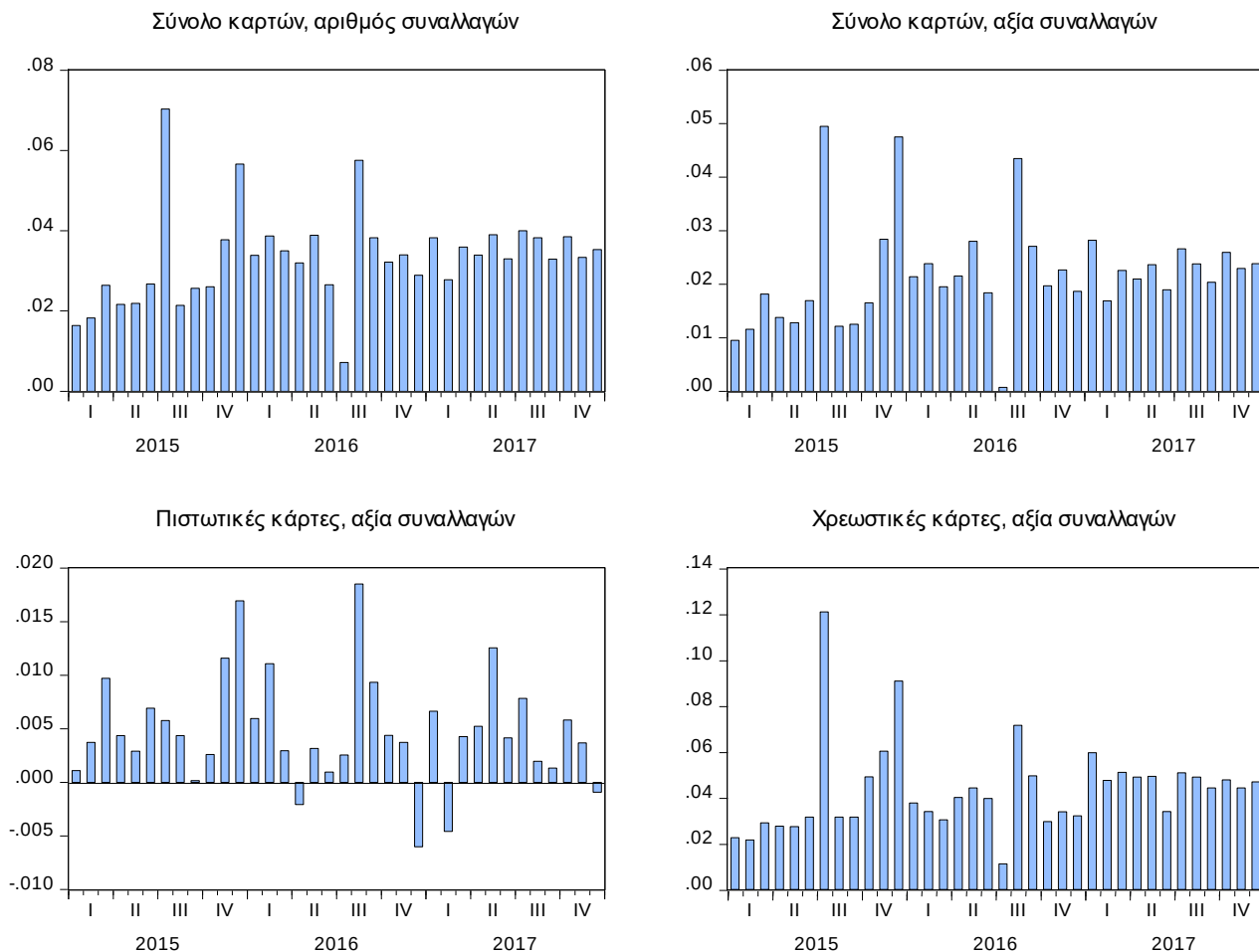
Δείκτης φορολογικού συντελεστή
(εκτίμηση συντελεστή έμμεσων φόρων από HICP)

Παρατηρείται υψηλός
βαθμός συσχέτισης μεταξύ
της πορείας του
φορολογικού συντελεστή και
της χρήσης ΗΜΠ
=>
Χρήση κατάλληλων
οικονομετρικών εργαλείων
(τεχνικές ορθογονοποίησης)

Εκτιμώμενος βαθμός διείσδυσης χρήσης καρτών που δεν οφείλεται σε μακροοικονομικούς παράγοντες

Εκτιμήσεις διείσδυσης καρτών πληρωμής
(Μηνιαίες μεταβολές σε 12-μηνο κυλιόμενο παράθυρο)

Οι παραπάνω τάσεις σχετίζονται τόσο με αλλαγές προτιμήσεων καταναλωτών όσο και με μεταβολή στη φορολογική συμμόρφωση

Θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση της χρήσης καρτών στη φορολογική συμμόρφωση

		Έσοδα ΦΠΑ					
		Υπ. 1	Υπ. 2	Υπ. 3	Υπ. 4	Υπ. 5	Υπ. 6
Σύνολο κάρτες	Αξία συναλλαγών	0,14***					
	Αριθμός συναλλαγών	0,11***					
Χρεωστικές κάρτες	Αξία συναλλαγών	0,08**					
Πιστωτικές κάρτες	Αξία συναλλαγών	0,44***					
Μερίδιο αξίας καρτών στο ΑΕΠ					2,04***		
Μερίδιο αξίας καρτών στην ιδιωτική κατανάλωση					1,41***		
Βοηθητικές μεταβλητές (εργαλεία)		Φορολογική βάση (ΑΕΠ), Φορολογικοί συντελεστές, Διασπορά συντελεστών					
Προσαρμοσμένος συντελεστής R ²		17,4%	15,6%	3,7%	14,7%	22,6%	22,2%
Αριθμός παρατηρήσεων		36	36	36	36	36	36

Σημείωση: Η στατιστική σημαντικότητα των συντελεστών επισημαίνεται με ***, ** και * για επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας 1%, 5% και 10% αντίστοιχα. Η αξία συναλλαγών και το ΑΕΠ εκφράζονται σε τρέχουσες τιμές.

Την περίοδο 2015-2017 κατά μέσο όρο, κάθε 1% αύξηση της χρήσης καρτών

- σε αξία, οδήγησε σε αύξηση των εσόδων ΦΠΑ κατά **0,14 π.μ.**
- σε αριθμό συναλλαγών, οδήγησε σε αύξηση των εσόδων ΦΠΑ κατά **0,11 π.μ.**

1% αύξηση στα ετήσια έσοδα από ΦΠΑ προκύπτει από 7,1% και 9,3% αύξηση της αξίας & αριθμού συναλλαγών αντίστοιχα

**1% αύξηση στα ετήσια έσοδα από ΦΠΑ,
προκύπτει από:**

7,1% ετήσια αύξηση της
αξίας συναλλαγών με
κάρτα

13,0% ετήσια αύξηση
της αξίας συναλλαγών
με χρεωστική κάρτα

9,3% ετήσια αύξηση
του αριθμού
συναλλαγών με κάρτα

0,7 ποσοστιαία μονάδα
αύξηση του μεριδίου
αξίας καρτών στην
ιδιωτική κατανάλωση

0,5 ποσοστιαία μονάδα
αύξηση του μεριδίου
αξίας καρτών στο ΑΕΠ

Ο νόμος συνέβαλε περίπου στο 1/3 της συνολικής ετήσιας αύξησης των εσόδων από ΦΠΑ το 2017

Το 2017, τα συνολικά έσοδα από ΦΠΑ αυξήθηκαν κατά 5,2% (€780 εκατ.)

Ποσοτικοποίηση της επίδρασης του Ν. 4446 στα έσοδα ΦΠΑ Αύξηση διείσδυσης καρτών => Αύξηση φορολογικής συμμόρφωσης

	Εκτιμώμενη επίπτωση του νόμου στις συναλλαγές με κάρτες (σε ετήσια μεταβολή)	Επιπλέον έσοδα ΦΠΑ που οφείλονται στο νόμο (σε εκατ. ευρώ)
Υπόδειγμα με αξία συναλλαγών	+9,9%	210
Υπόδειγμα με αριθμό συναλλαγών	+19,9%	323

Σημείωση: Με βάση την εκτίμηση με 2-stage least squares (μέθοδος 2).

Η επίδραση του νόμου εκτιμάται ξεχωριστά από την επίδραση άλλων παραγόντων (π.χ. κατανάλωση, capital controls)

Η συνολική επίδραση της εξάπλωσης καρτών στα έσοδα από ΦΠΑ ήταν σημαντικά μεγαλύτερη και συνέβαλε σε τουλάχιστον 50% της ετήσιας αύξησης εσόδων που καταγράφηκε το 2017

Υψηλότερα έσοδα κατά 21% (€3,3 δισεκ.) αν η Ελλάδα έφθανε το μ.ο. της ΕΕ σε όρους αξίας συναλλαγών προς κατανάλωση

**Δυνητικά έσοδα ΦΠΑ βάσει διεθνούς καλής πρακτικής στο λόγο
«αξία συναλλαγών προς ιδιωτική κατανάλωση»**

Αξία συναλλαγών με κάρτα ως ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης	Απόκλιση Ελλάδας από άλλες χώρες, σε π.μ.	Δυνητικά επιπλέον έσοδα ΦΠΑ (σε εκατ. ευρώ)	Δυνητική αύξηση εσόδων ΦΠΑ σε σχέση με 2017 (σε %)
μ.ο. ΕΕ28	14,9 π.μ.	3.308	21,0%
μ.ο. Ευρωζώνης	6,2 π.μ.	1.368	8,7%
Πορτογαλία	38,4 π.μ.	8.541	54,1%

Τα ετήσια έσοδα από ΦΠΑ θα ήταν υψηλότερα κατά 54% (€8,5 δισεκ.) αν η Ελλάδα έφθανε το επίπεδο χρήσης καρτών της Πορτογαλίας σε όρους αξίας συναλλαγών προς ιδιωτική κατανάλωση

Υψηλότερα έσοδα κατά €3,9 δισεκ. από την εξίσωση των μεριδίων της εστίασης στη χρήση καρτών & στην κατανάλωση

Δυνητικά φορολογικά έσοδα από τη σύγκλιση της διείσδυσης καρτών μεταξύ κλάδων

Κλάδος συναλλαγών	Μερίδιο κλάδου σε χρήση καρτών/ μερίδιο κλάδου σε ιδιωτική κατανάλωση	Δυνητικά επιπλέον έσοδα ΦΠΑ (σε εκατ. ευρώ)	Δυνητική αύξηση εσόδων ΦΠΑ σε σχέση με 2017 (σε %)
Εστιατόρια & μπαρ	35,9%	3.908	24,8%
Επαγγελματίες	44,6%	1.978	12,5%

Τα ετήσια έσοδα από ΦΠΑ θα ήταν υψηλότερα κατά 12% (€2,0 δισεκ.) αν το μερίδιο χρήσης καρτών σε συναλλαγές με επαγγελματίες έφθανε το μερίδιο σε ιδιωτική κατανάλωση

Υψηλότερα έσοδα κατά €1,3 δισεκ. από την εξίσωση των μεριδίων της ηπειρωτικής Ελλάδας στη χρήση καρτών και ΑΕΠ

Δυνητικά φορολογικά έσοδα από τη σύγκλιση της διείσδυσης καρτών μεταξύ γεωγραφικών περιοχών

Γεωγραφική περιοχή	Μερίδιο περιοχής σε χρήση καρτών/ μερίδιο περιοχής στο ΑΕΠ	Δυνητικά επιπλέον έσοδα ΦΠΑ (σε εκατ. ευρώ)	Δυνητική αύξηση εσόδων ΦΠΑ σε σχέση με 2017 (σε %)
Ηπειρωτική Ελλάδα πλην Αττικής & Θεσσαλονίκης	65,7%	1.270	8,0%
Νησιωτική Ελλάδα	76,9%	930	5,9%

Τα ετήσια έσοδα από ΦΠΑ θα ήταν υψηλότερα κατά 5,9% (€930 εκατ.) αν η χρήση καρτών στη νησιωτική Ελλάδα προσέγγιζε το μερίδιο της περιοχής στο ΑΕΠ

8. Μέτρα πολιτικής

Ενδεικτικά μέτρα πολιτικής για ενίσχυση κινήτρων χρήσης ΗΜΠ σε 3 άξονες

Ζήτηση - Καταναλωτές

- Επιστροφή 5% επί της αξίας συναλλαγών με κάρτα σε στοχευμένους κλάδους ή περιοχές
- Μικρή έκπτωση στο φόρο εισοδήματος στοχευμένη σε περίπτωση υψηλής χρήσης ΗΜΠ σε κλάδους μέτριου & υψηλού ρίσκου
- Κίνητρα για καταγγελία επιχειρήσεων που δεν δέχονται πληρωμή με κάρτα (ακόμα και αν υπάρχει POS αλλά επανειλημμένα αντιμετωπίζει «τεχνικό πρόβλημα»)

Προσφορά - Επιχειρηματίες

- Λοταρία ή έκπτωση φόρου για τους ελεύθερους επαγγελματίες που επιτυγχάνουν στόχους διείσδυσης ΗΜΠ
- Δυνατότητα να εκπίπτουν δαπάνες που έχουν πληρωθεί μόνο μέσω ΗΜΠ
- Εφαρμογή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης

Κράτος

- Επιτήρηση της έγκαιρης και πλήρους εφαρμογής του Ν. 4446
- Υποχρεωτική δήλωση όλων των επαγγελματικών λογαριασμών που χρησιμοποιούν επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες, έως συγκεκριμένη καταληκτική ημερομηνία και επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση μη συμμόρφωσης

Άλλα μέτρα πολιτικής για ενίσχυση κινήτρων χρήσης καρτών & λοιπών μέσων ηλεκτρονικών πληρωμών (1)

Πλευρά Ζήτησης - Καταναλωτές

- Κίνητρα για καταγγελία επιχειρήσεων που δεν έχουν δηλώσει επαγγελματικούς λογαριασμούς.
- Ενίσχυση και στόχευση των υφιστάμενων κινήτρων όσον αφορά συναλλαγές σε κλάδους μέτριου & υψηλού κινδύνου
 - ▣ Λοταρία – κατεύθυνση προς λιγότερους νικητές, αλλά με μεγαλύτερα έπαθλα και διαφήμιση, επιπλέον προμολόγηση για συναλλαγές σε ΚΑΔ υψηλού ρίσκου

Πλευρά Προσφοράς – Επιχειρήσεις

- Εφαρμογή της υποχρεωτικής εγκατάστασης POS σε όλες τις κατηγορίες επαγγελματιών
- Διασφάλιση ανταγωνισμού στις τράπεζες και εταιρείες καρτών, έτσι ώστε να διατηρούνται χαμηλά οι χρεώσεις χρήσης καρτών και άλλων ΗΜΠ
- Ενίσχυση των προγραμμάτων επιβράβευσης/επιστροφής μέσω συλλογής πόντων, κουπονιών, κ.α. τα οποία αυξάνουν αποτελεσματικά τη χρήση ΗΜΠ (IOBE, 2015)
- Επιδότηση στις χρεώσεις τερματικών POS σε μικρές εταιρείες που επιδεικνύουν σημαντική διείσδυση ΗΜΠ
- Επέκταση της υποχρέωσης αποδοχής ΗΜΠ και στις B2B συναλλαγές

Άλλα μέτρα πολιτικής για ενίσχυση κινήτρων χρήσης καρτών & λοιπών μέσων ηλεκτρονικών πληρωμών (2)

Διοικητικά μέτρα – ρόλος του κράτους

- Αξιοποίηση της πληροφόρησης από χρήση ΗΜΠ προς την καλύτερη στόχευση ελέγχων από φορολογικές αρχές, με διασφάλιση στην προστασία προσωπικών δεδομένων
- Εφαρμογή της νομοθεσίας για υποχρεωτική αποδοχή ΗΜΠ από τις υπηρεσίες του Δημοσίου και τις ΔΕΚΟ (π.χ. μέσα μαζικής μεταφοράς), επέκταση e-παραβόλου και δυνατότητα πληρωμών του με κάρτες (π.χ. τερματικά σε ΚΕΠ) ή χρήση QR Code μέσω mobile app.
- Επιτήρηση κανονισμού όπου πληρωμές μισθών, συντάξεων και επιδομάτων πρέπει να πραγματοποιούνται μέσω τραπεζικού συστήματος, εφαρμογή για πληρωμές εργολάβων και εργαζομένων με μπλοκάκι
- Επιτήρηση και εφαρμογή προστίμων σε περίπτωση άρνησης εξυπηρέτησης με κάρτα
- Μείωση του ανώτατου ορίου για συναλλαγές με μετρητά, σε μηδέν για τα νομικά πρόσωπα και €300 για φυσικά πρόσωπα, αυστηρότερα χρηματικά πρόστιμα
- Περιορισμός των εξαιρέσεων αποδοχής ΗΜΠ (μηχανισμός παρακολούθησης ότι η απόρριψη ΗΜΠ για τεχνικούς λόγους έχει προσωρινό χαρακτήρα, αναστολή κατασχέσεων σε περίπτωση τρέχουσας ενήμερης ρύθμισης ή εξωδικαστικού συμβιβασμού)

9. Ανάλυση κόστους-οφέλους από ένα ενδεικτικό πακέτο συμπληρωματικών μέτρων

Κίνητρα - Καταναλωτές

- Επιστροφή 5% της αξίας συναλλαγών με κάρτα, σε κλάδους μέτριου & υψηλού ρίσκου, με πλαφόν επιστροφής ανά νοικοκυριό τα €500

Κίνητρα – Επιχειρήσεις

- Εισαγωγή Λοταρίας (€12 εκατ. /έτος) σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται:
 - ▣ σε κλάδους μέτριου & υψηλού ρίσκου
 - ▣ σε περιοχές πλην των δύο μεγάλων αστικών κέντρων, όπου η διείσδυση είναι χαμηλή

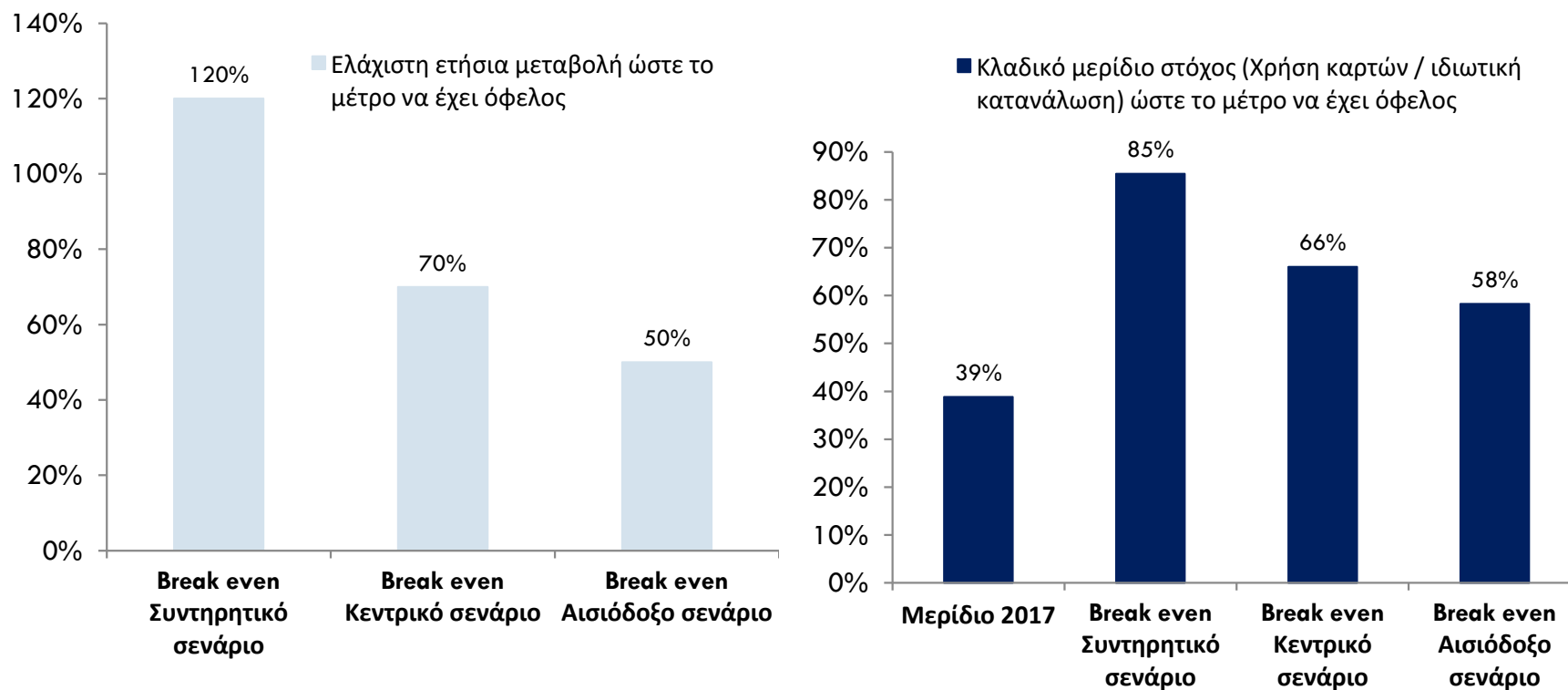
Υποθέσεις εργασίας	Συντηρητικό σενάριο	Βασικό σενάριο	Αισιόδοχο σενάριο
Υστέρηση ΦΠΑ στις συναλλαγές «ρίσκου»	28%	40%	50%

Η υστέρηση ΦΠΑ στις συναλλαγές «ρίσκου» (ποσοστό των συναλλαγών που δεν θα καταγραφόταν σε περίπτωση που εναλλακτικά γινόταν χρήση μετρητών) τίθεται ίσο με το μέσο VAT gap του συνόλου της οικονομίας στο συντηρητικό σενάριο (28%, EC 2015)

Επιστροφή 5%: Όφελος αν το μερίδιο χρήσης σε στοχευμένους κλάδους φθάσει το 85% του μεριδίου τους στην κατανάλωση

Πόσο πρέπει να αποδώσει το μέτρο, σε όρους ετήσιας αύξησης της αξίας συναλλαγών με κάρτα, ή μεριδίου σε κατανάλωση, έτσι ώστε το όφελός του να είναι τουλάχιστον ίσο ή μεγαλύτερο από το κόστος εφαρμογής του;

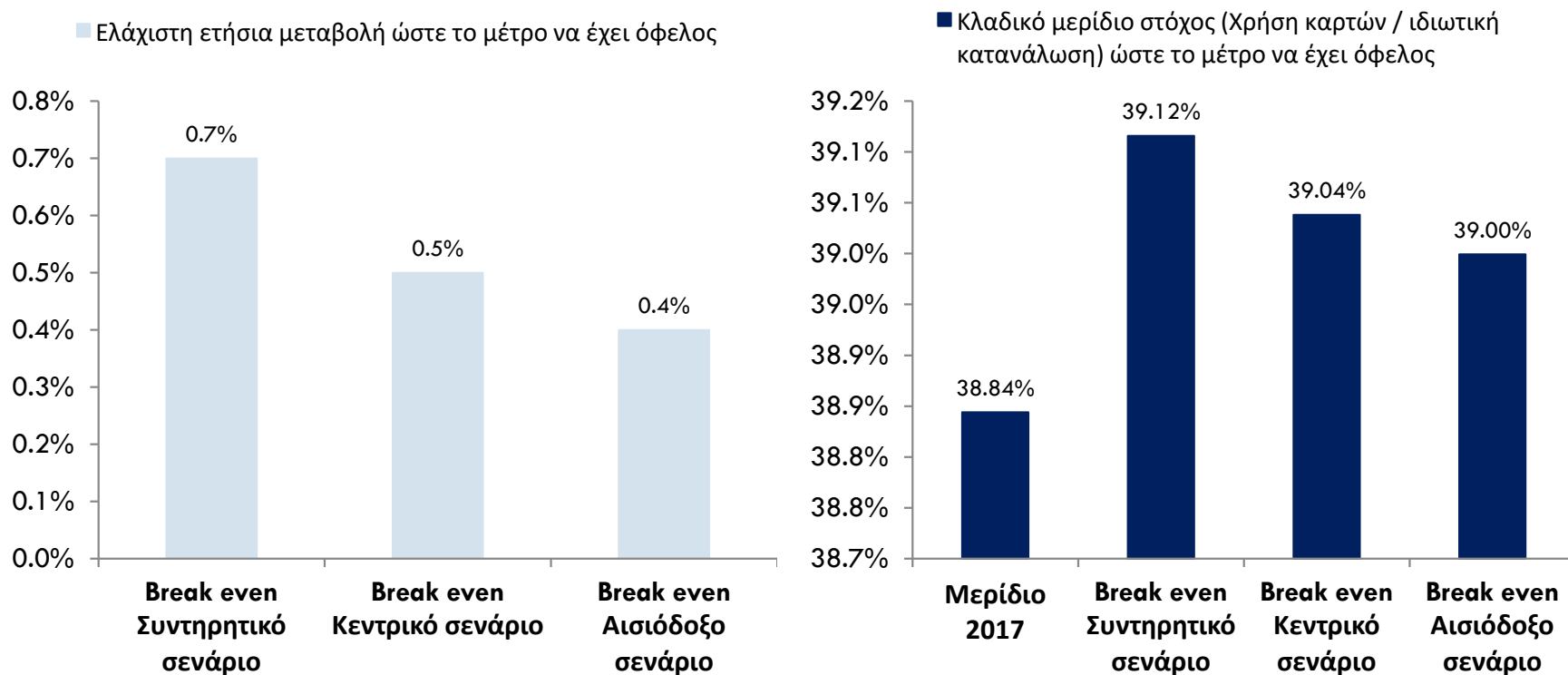
Μέτρο επιστροφής 5% της αξίας ΗΜΠ σε στοχευμένες συναλλαγές*, με πλαφόν επιστροφής €500 ανά νοικοκυριό. Ανάλυση "Break even"

*Οι εκτιμήσεις βασίζονται σε εφαρμογή του μέτρου σε ενδεικτικές συναλλαγές με κάρτα πληρωμής, όπως σε επαγγελματίες (γιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί, λογιστές, νοσηλευτές, ψυχολόγοι), και στους κλάδους της εστίασης και κατασκευής/συντήρησης.

Λοταρία: Όφελος αν το μερίδιο χρήσης σε στοχευμένους κλάδους φθάσει το 39,1% του μεριδίου κατανάλωσης

Μέτρο ετήσιας λοταρίας 12 εκατ. σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε στοχευμένους κλάδους*. Ανάλυση "Break even"

*Οι εκτιμήσεις βασίζονται σε εφαρμογή του μέτρου σε ενδεικτικές συναλλαγές με κάρτα πληρωμής, όπως σε επαγγελματίες (γιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί, λογιστές, νοσηλευτές, ψυχολόγοι), και στους κλάδους της εστίασης και κατασκευής/συντήρησης.

10. Συμπεράσματα

Συμπεράσματα (1)

Η επιβολή περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων και ο νόμος 4446/2016 έδωσαν σημαντική ώθηση στη χρήση ΗΜΠ στην Ελλάδα

- Εξαπλασιασμός του αριθμού & υπερτριπλασιασμός της αξίας συναλλαγών με κάρτες μεταξύ 2014 και 2017
- Ισχυρότερη αύξηση στις χρεωστικές κάρτες
- Υψηλότερος ποσοστιαίος ρυθμός μεταβολής της χρήσης καρτών τον πρώτο χρόνο των capital controls
- Μεγαλύτερη αύξηση χρήσης καρτών ως μερίδιο του ΑΕΠ το 2017 (επίδραση νόμου 4446)
- Σημαντική διεύρυνση των e-banking, mobile banking, εντολών άμεσης χρέωσης, μετά τα capital controls

Η επίδραση του νόμου 4446/2016 στη χρήση ΗΜΠ ήταν θετική, με διαφορετική ένταση μεταξύ κλάδων

- Θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση του νόμου στη χρήση καρτών, όχι στατιστικά σημαντική σε λοιπά ΗΜΠ (π.χ. e-banking)
- Αυξήθηκε το μερίδιο πληρωμών με κάρτες στους κλάδους που ενέπεναν στο α' στάδιο εφαρμογής του νόμου ως προς τα τερματικά POS, συμπεριλαμβανομένων και των αντίστοιχων κλάδων «υψηλού κινδύνου»
- Ο νόμος συνέβαλε στο να αυξηθεί η χρήση καρτών σε αξία και αριθμό συναλλαγών, έως τον Δεκέμβριο του 2017, κατά €3 δισεκ. και 110 εκατ. αντίστοιχα

Το επίπεδο χρήσης καρτών πληρωμής συνέκλινε με τον μ.ο. της ΕΕ ταχύτερα το 2017, όμως παραμένει συγκριτικά χαμηλό και ετερογενές ανά κλάδο και περιοχή

- Η χρήση καρτών ως ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης παραμένει 14,8 π.μ. χαμηλότερη από τον μ.ο. της ΕΕ
- Αύξηση μεριδίου χρήσης καρτών σε κλάδους «χαμηλού» ρίσκου φοροδιαφυγής όπως σούπερ μάρκετ, πρατήρια υγρών καυσίμων, φαρμακεία. Κλάδοι λιανεμπορίου καλύπτουν περισσότερο από το 85% της χρήσης καρτών πληρωμής.
- Αύξηση μεριδίου χρήσης καρτών σε ορισμένες συναλλαγές με «ρίσκο» φοροδιαφυγής. Ωστόσο, το επίπεδο χρήσης καρτών σε κλάδους με ρίσκο εμφανίζεται σημαντικά χαμηλότερο του μεριδίου των κλάδων στην ιδιωτική κατανάλωση.
- Μεγαλύτερη αύξηση χρήσης καρτών πληρωμής στην περιφέρεια της χώρας, σε σχέση με τα αστικά κέντρα Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Ωστόσο, η χρήση καρτών πληρωμής σε περιοχές εκτός του Λεκανοπεδίου Αττικής παραμένει μικρότερη συγκριτικά με το μερίδιο των περιοχών στο ΑΕΠ

Συμπεράσματα (2)

Θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση της χρήσης καρτών στα φορολογικά έσοδα

- Κάθε 1% αύξηση της παρατηρούμενης χρήσης καρτών σε αξία ή αριθμό συναλλαγών, οδήγησε κατά μ.ο. την περίοδο 2015-2017 σε αύξηση των εσόδων ΦΠΑ κατά τουλάχιστον 0,14 π.μ. και 0,11 π.μ. αντίστοιχα
- Κάθε 1 π.μ. αύξηση του μεριδίου χρήσης καρτών προς ιδιωτική κατανάλωση οδηγεί σε 1,4% αύξηση των εσόδων ΦΠΑ
- Η διείσδυση των ηλεκτρονικών πληρωμών είχε σημαντικά θετικό αντίκτυπο στη φορολογική συμμόρφωση, συμβάλλοντας τουλάχιστον στο 50% της ετήσιας αύξησης των εσόδων από ΦΠΑ που καταγράφηκε το 2017

Θετική επίδραση του νόμου 4446/2016 στα έσοδα από ΦΠΑ, περιθώρια για μεγαλύτερο δημοσιονομικό όφελος από περαιτέρω αύξηση της χρήσης ΗΜΠ

- Ο νόμος συνέβαλε περίπου στο 1/3 της συνολικής ετήσιας αύξησης των εσόδων από ΦΠΑ το 2017. Το ετήσιο δημοσιονομικό όφελος εκτιμάται με εύρος μεταξύ €210 εκατ. και €323 εκατ.
- Με βάση διεθνείς πρακτικές για το μερίδιο χρήσης καρτών προς ιδιωτική κατανάλωση, τα ετήσια έσοδα ΦΠΑ θα ήταν υψηλότερα:
 - κατά 21% (€3,3 δισεκ.) αν η Ελλάδα έφθανε το μέσο επίπεδο χρήσης καρτών της ΕΕ
 - κατά 54% (€8,5 δισεκ.) αν η Ελλάδα έφθανε το επίπεδο χρήσης καρτών της Πορτογαλίας
- Με βάση μια πιο ομοιογενή διείσδυση χρήσης καρτών ανά κλάδο και περιοχή, τα ετήσια έσοδα από ΦΠΑ θα ήταν υψηλότερα κατά:
 - 25% (€3,9 δισεκ.) αν το μερίδιο χρήσης καρτών στον κλάδο εστίασης έφθανε το μερίδιο του κλάδου σε ιδιωτική κατανάλωση
 - 12% (€2,0 δισεκ.) αν το μερίδιο χρήσης καρτών σε συναλλαγές με επαγγελματίες έφθανε το μερίδιό τους σε ιδιωτική κατανάλωση
 - 8% (€1,3 δισεκ.) ή 5,9% (€930 εκατ.) αν η χρήση καρτών στην ηπειρωτική Ελλάδα πλην Αττικής και Θεσσαλονίκης, και στη νησιωτική Ελλάδα αντίστοιχα, προσέγγιζαν το μερίδιο των περιοχών αυτών στο ΑΕΠ

Μέτρα πολιτικής

- Μέτρα με κατεύθυνση τη στόχευση της διείσδυσης ΗΜΠ σε κλάδους μέτριου & υψηλού ρίσκου και περιοχές με χαμηλή χρήση
- Κίνητρα σε καταναλωτές (π.χ. επιστροφή ποσοστού της αξίας στοχευμένων συναλλαγών)
- Κίνητρα σε επιχειρήσεις (π.χ. λοταρία για ελεύθερους επαγγελματίες, έκπτωση φόρου με βάση στόχους διείσδυσης ΗΜΠ)
- Διοικητικά μέτρα (π.χ. πλήρης εφαρμογή του νόμου 4446/2016, κατάρτιση μητρώου επαγγελματικών λογαριασμών, μείωση του ορίου για συναλλαγές σε μετρητά)